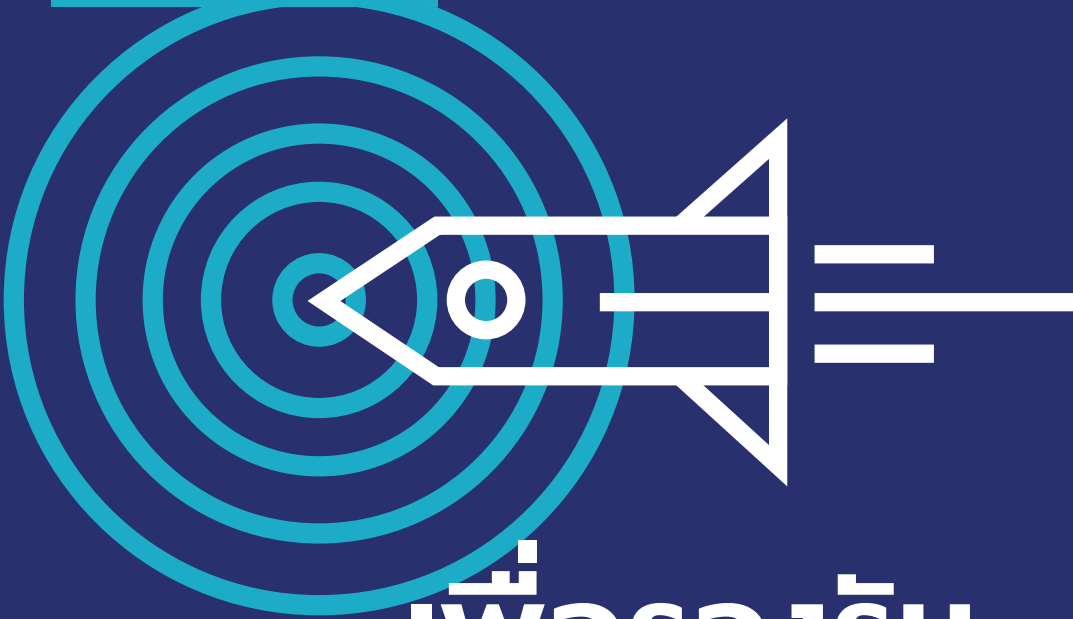

การเพิ่ม

ขีดความสามารถ

ภาครัฐ

เพื่อรองรับ
ความท้าทายใหม่
ในอนาคต

**การเพิ่มขีดความสามารถภาครัฐ
เพื่อรองรับความท้าทายใหม่ในอนาคต**

คำนำ

การจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มนี้เป็นการสรุปสาระสำคัญของงานวิจัยในโครงการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐเพื่ออนาคต พ.ศ. 2564 ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างสถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (ทีดีอาร์ไอ) โครงการนี้มีการค้นคว้าวิจัยเพื่อจะตอบคำถามว่าภาครัฐไทยควรจะต้องปรับตัวอย่างไรในการรับมือกับความท้าทายใหม่ และมีการลงมือปรับปรุงการทำงานและบริการของหน่วยงานรัฐบางแห่ง ซึ่งเป็นการทึ่งที่คณะผู้วิจัยทำร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. และกรมสรรพากรเป็นระยะเวลาสองเดือน

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์นี้แบ่งเป็นสองส่วน ส่วนที่หนึ่งจะชี้ให้เห็นว่าขีดความสามารถของภาครัฐไทยในปัจจุบันยังไม่สามารถรับมือกับความท้าทายใหม่ได้และฉายภาพลักษณะของภาครัฐที่ดีในอนาคต พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางการปรับตัวที่เหมาะสม ส่วนที่สองจะนำเสนอตัวอย่างเครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถของภาครัฐทั้งหมด 4 เครื่องมือ ได้แก่ การจัดตั้งหน่วยติดตามและขับเคลื่อนการปฏิบัติ (Delivery unit) การสร้างพื้นที่ทดลองนวัตกรรม (Regulatory Sandbox) การคิดเชิงออกแบบ (Design thinking) และการสะกดพฤติกรรม (Nudge) ซึ่งแต่ละหัวข้อจะกล่าวถึงหลักคิดสำคัญของแต่ละเครื่องมือพร้อมทั้งยกกรณีศึกษาการประยุกต์ใช้เครื่องมือดังกล่าวในต่างประเทศ นอกจากนี้ ในหัวข้อการคิดเชิงออกแบบและการสะกดพฤติกรรมจะมีกรณีศึกษาการประยุกต์ใช้ในประเทศไทยด้วย ซึ่งเป็นการทำภารกิจที่คณะผู้วิจัยทำร่วมกับสำนักงาน ก.พ.ร. และกรมสรรพากร

ทั้งนี้สำนักงาน ก.พ.ร. สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และคณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เล่มนี้จะช่วยสร้างการรับรู้ถึงความเร่งด่วนในการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อรับมือกับความท้าทายใหม่และนำไปสู่การถกเถียงถึงแนวทางการพัฒนาทั้งในภาครัฐและสังคมในวงกว้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ยิ่งต่อการพัฒนาระบบราชการ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.)
สถาบันส่งเสริมการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี
และคณะผู้วิจัย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ส่วนที่หนึ่ง ขีดความสามารถของภาครัฐไทย และแนวทางการปรับตัว	
ขีดความสามารถของภาครัฐมีความสำคัญอย่างไร	5
ขีดความสามารถของภาครัฐไทยเป็นอย่างไร	7
ทำไมภาครัฐไทยทำงานได้ดีในภารกิจพื้นฐาน แต่ไม่ดีในภารกิจขั้นกลางและสูง	8
ในโลกศตวรรษที่ 21 ภารกิจภาครัฐไทยกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร	10
ภาครัฐไทยจะรับมือกับความท้าทายใหม่ได้อย่างไร	13
ภาครัฐไทยจะเริ่มต้นปรับตัวอย่างไร	15
ส่วนที่สอง ตัวอย่างเครื่องมือในการเพิ่มขีดความสามารถของภาครัฐไทย	
หน่วยติดตามและจับเคลื่อนการปฏิบัติ (Delivery unit)	17
การสร้างพื้นที่ทดลองนวัตกรรม (Regulatory Sandbox)	25
การคิดเชิงออกแบบ (Design thinking)	32
การสะกดพฤติกรรม (Nudge)	40
ภาคผนวก	50

ขีดความสามารถของภาครัฐ มีความสำคัญอย่างไร?

ขีดความสามารถของภาครัฐมีความสำคัญอย่างไร

ภาครัฐทำหน้าที่และการกิจสำคัญหลายประการที่ส่งผลต่อชีวิตของประชาชนหลายหลากมิติ อาทิ ความปลอดภัยในชีวิต การกินดีอยู่ดี ความเท่าเทียมในสังคม และการดูแลสิ่งแวดล้อม ซึ่งเราอาจแบ่งภารกิจของภาครัฐออกเป็น 3 กลุ่มหลัก ได้แก่

ภารกิจขั้นพื้นฐานเป็นการให้บริการสาธารณะขั้นพื้นฐานต่างๆ อย่างการเข้าถึง สาธารณสุข การรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการลดความยากจน

ภารกิจขั้นกลางเป็นการกำกับดูแลกิจกรรมที่อาจมีผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ต่อผู้อื่น และสังคม (negative externalities) อย่างการกำกับและฝึกระวังผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากกิจการของเอกชน และการส่งเสริมกิจกรรมที่มีผลดีต่อสังคมและเศรษฐกิจ (positive externalities) อย่างการฝึกทักษะแรงงาน

ภารกิจขั้นสูงมีลักษณะการทำงานเชิงรุกอย่างการกำนโยบายอุตสาหกรรม และการส่งเสริมนวัตกรรมที่ภาครัฐมีบทบาทนำและช่วยประสานให้เกิดความร่วมมือในภาคเอกชน

ในบางประเทศ ภาครัฐมีขอบเขตการทำภารกิจอย่างกว้างขวางครอบคลุมทั้งสามกลุ่ม เช่น เกาหลีใต้และไต้หวันที่ภาครัฐทำงานเชิงรุกในการสร้างอุตสาหกรรมด้วย ในขณะที่บางประเทศเน้นทำภารกิจขั้นพื้นฐานและกลาง เช่น สหราชอาณาจักร

“

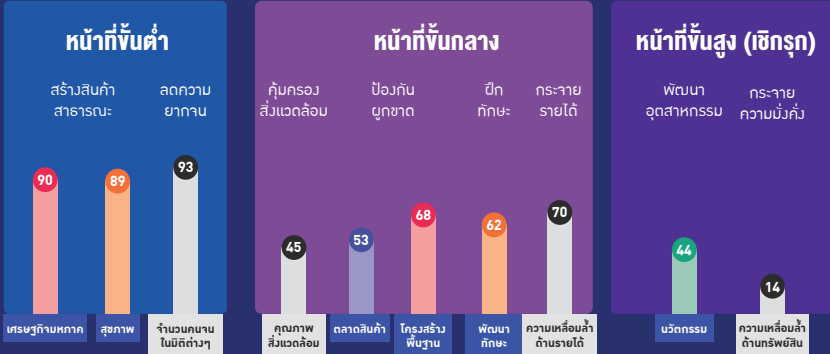
**ดังนั้นในประเทศที่ภาครัฐมีขีดความสามารถในระดับสูง
ประชาชนย่อมมีคุณภาพชีวิตที่ดี
และเศรษฐกิจก็จะมีระดับความสามารถ
ในการแข่งขันที่สูง**

”

ขีดความสามารถของภาครัฐไทยเป็นอย่างไร?

ภาครัฐไทยมีขีดความสามารถในการทำการกิจขั้นพื้นฐานได้ดี แต่ยังมีระดับขีดความสามารถไม่เพียงพอในการทำการกิจขั้นกลางและสูง

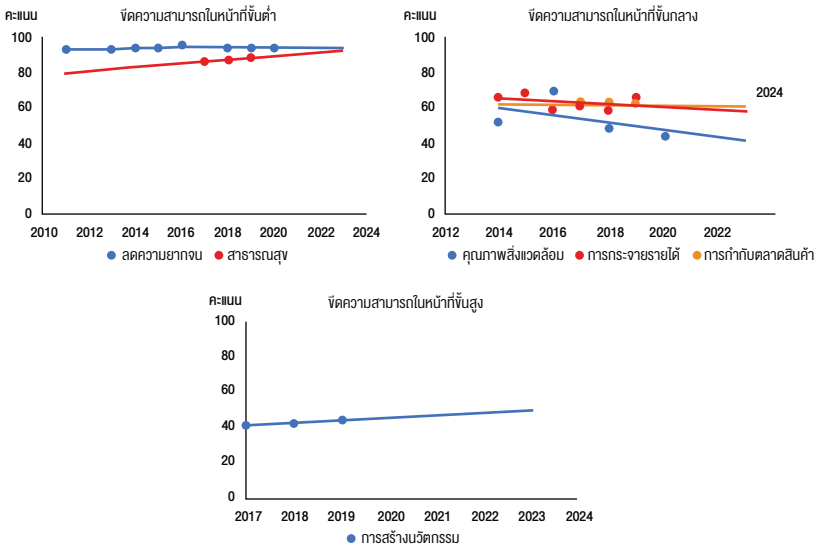
ภาพที่ 1 คะแนนขีดความสามารถของภาครัฐไทยในด้านต่าง ๆ

ที่มา: ทีดีอาร์ไอ จากข้อมูลของ WEF, IMD, UNDP, EPI และ Credit Suisse

ขีดความสามารถของภาครัฐไทยมีแนวโน้มถดถอยลงในการทำการกิจขั้นกลางและมีพัฒนาการต่ำในการทำการกิจขั้นสูง และหากไม่มีการปรับตัวอย่างเร่งด่วน ขีดความสามารถในการทำการกิจขั้นกลางจะถดถอยต่อไป ส่วนการการกิจขั้นสูงก็อาจจะหยุดนิ่งหรือมีความก้าวหน้าเล็กน้อย

ภาพที่ 2 แนวโน้มขีดความสามารถของภาครัฐไทยในการทำการกิจขั้นต่ำ-กลาง-สูง

ที่มา: ประมวลโดยคณะวิจัย จากข้อมูลของ WEF, World Bank, UNDP, EPI

ทำไมภาครัฐไทยทำงานได้ดีในการกิจพื้นฐาน แต่ไม่ดีเท่าที่ควรในการกิจชั้นกลางและสูง

ภาครัฐไทยมีระบบการบริหารงานและความผิดพลาดที่เหมาะสมกับการทำภารกิจขั้นพื้นฐานเพราะ

ภาครัฐไทยมีลักษณะ

รวมศูนย์อำนาจที่ส่วนกลาง

เน้นปฏิบัติงานตามคำสั่งตามสายงานและระเบียบ

ทำงานเสร็จตามตัวชี้วัด

การทำภารกิจขั้นพื้นฐาน

มีภาคีการตัดสินใจของผู้เชี่ยวชาญจำนวนไม่มาก เช่น การรักษาเสถียรภาพเศรษฐกิจอาศัยการตัดสินใจที่ดีในการปรับอัตราดอกเบี้ย

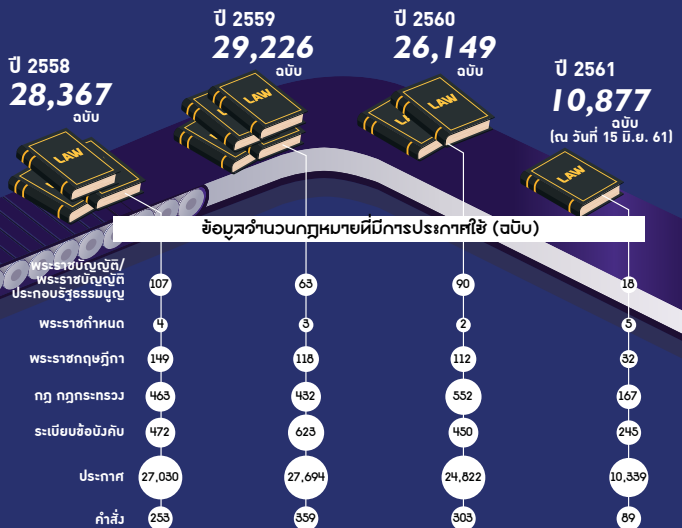

มีขั้นตอนแบบแผนชัดเจนในการปฏิบัติ เช่น การฉีดวัคซีนและการเพิ่มจำนวนอัตราการศึกษา

อย่างไรก็ตามการเน้นกฎระเบียบมากเกินไปทำให้ประสิทธิภาพการทำงานลดลง ยกตัวอย่างเช่น หากมีการตัดโล-กฎหมายที่ไม่จำเป็นจะทำให้ภาครัฐประหยัดต้นทุนได้ราว 9 พันล้านบาท และภาคเอกชนก็จะประหยัดต้นทุนได้ 1.3 แสนล้านบาทต่อปี

กฎหมายออกใหม่กว่า 7 หมื่นฉบับในช่วง 3 ปี

แต่การบริหารของภาครัฐไทยไม่สอดคล้องกับการทำภารกิจชั้นกลางและสูงเพราะ

ภาครัฐไทยมีลักษณะ

แยกกันทำงานตามสายงาน

มีการวัดและทบทวนผลลัพธ์
ที่เกิดขึ้นต่อประชาชนน้อย

ยึดระเบียบแบบแผนการทำงานเดิม
เดียวกันทั้งประเทศ และไม่กล้า
ทดลองวิธีการใหม่

แต่...การทำภารกิจชั้นกลางและสูง

ต้องการความร่วมมือ
ระหว่างหน่วยงานในการแก้ปัญหา

ต้องการการคิดสร้างสรรค์
เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย

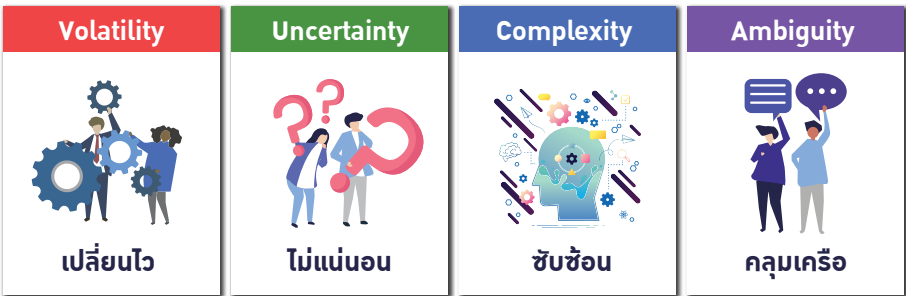
ต้องการการทดลองวิธีใหม่และเรียนรู้
อย่างต่อเนื่องจนเกิดผลลัพธ์ที่ดี
เพราะไม่มีขั้นตอนแน่ชัด

ในโลกศตวรรษที่ 21 การกิจของภาครัฐกำลังเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

ขีดความสามารถของภาครัฐไทยมีแนวโน้มจะถดถอยอย่างรุนแรงไปอีกเมื่อเผชิญกับความท้าทายใหม่ เมื่อโลกกำลังเข้าสู่ภาวะที่เรียกว่า “VUCA” ซึ่งเป็นคำย่อของความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความสลับซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) ซึ่งตรงกันข้ามกับวิธีการทำงานของภาครัฐที่อิงกับกฎระเบียบซึ่งมีความแน่นอนและมีลำดับขั้นชัดเจน

ภาวะ VUCA เกิดจากการเปลี่ยนแปลงอย่างพลิกโฉมโดยเฉพาะการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจดิจิทัล การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีและธุรกิจป่วนโลก การบริหารวิกฤตดับพลันอย่างการอุบัติของโรคระบาดใหม่ อย่างโรคโควิดและการปรับตัวสู่โลกหลังวิกฤตโควิด-19 นอกจากนี้ ประเทศไทยยังต้องเผชิญกับภัยใหม่ จากการที่เข้าสู่สังคมผู้สูงวัยด้วย ปัจจัยเหล่านี้กำลังกดดันให้ต้องมีการเปลี่ยนโฉมลักษณะการทำงานของภาครัฐ แม้แต่การทำการกิจขั้นพื้นฐาน

การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีและธุรกิจป่วนโลก (Disruptive Technology and Business) และการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมดิจิทัล (Digital transformation)

เทคโนโลยีดิจิทัลกำลังกลายเป็นช่องทางการสื่อสารและการรับบริการหลักของสังคมเศรษฐกิจไทย ประกอบกับการอุบัติขึ้นของเทคโนโลยีใหม่และการขยายตัวของโมเดลธุรกิจแพลตฟอร์มดิจิทัลที่ท้าทายกฎหมายเดิม เช่น รถยนต์ไร้คนขับที่กฎหมายเดิมไม่รับรอง การจ้างงานในแอปพลิเคชันส่งอาหารที่แรงงานมีสถานะจ้างงานคลุมเครือระหว่างเป็นลูกจ้าง (Employee) และผู้รับเหมาอิสระ (Independent contractor)

โจทย์การกิจขั้นพื้นฐาน: การให้บริการสาธารณะที่เชื่อมโยงหรือผ่านระบบดิจิทัล

โจทย์การกิจขั้นกลาง: การหาแนวทางกำกับดูแลใหม่สำหรับการนำรถยนต์ไร้รับ การปรับปรุงกฎหมายแรงงานที่เป็นธรรมต่อทั้งแรงงานและบริษัทแพลตฟอร์ม การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่อาจถูกใช้อย่างไม่เป็นธรรมโดยบริษัทดิจิทัลแพลตฟอร์ม และการลดความเหลื่อมล้ำที่อาจจะต่างจากการผูกขาดและเอาเปรียบในธุรกิจดิจิทัลแพลตฟอร์ม

โจทย์การกิจขั้นสูง: การส่งเสริมการพัฒนาและการนำนวัตกรรมใหม่มาใช้

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging Society)

ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงอายุโดยสมบูรณ์ในช่วงประมาณปี 2025 เมื่อประชากร 20% กลายเป็นประชากรสูงอายุ (มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) และในปี ค.ศ. 2045 ประเทศไทยจะมีคนสูงอายุถึง 36% หรือมากกว่าหนึ่งในสามของประชากร

โจทย์ภารกิจขั้นพื้นฐาน: การมีบริการสาธารณสุขที่ดีที่สุดและเพียงพอสำหรับผู้สูงอายุที่กำลังเพิ่มขึ้น

โจทย์ภารกิจขั้นกลาง: การฝึกทักษะใหม่สำหรับแรงงานที่มีอายุยืนขึ้นและมีโอกาสต้องเปลี่ยนงานบ่อยขึ้นในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงธุรกิจและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว

โจทย์ภารกิจขั้นสูง: การพัฒนานวัตกรรมที่ทดแทนการทำงานของแรงงาน การพัฒนานวัตกรรมที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถทำงานได้ และการพัฒนาธุรกิจสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

การบริหารวิกฤตฉบับพลัน เช่น การอุบัติของโรคระบาดใหม่อย่างโรคโควิด (Covid-19)

โจทย์ภารกิจขั้นพื้นฐาน: การลดความยากจนที่เพิ่มขึ้นฉับพลันจากการระบาดของโรคโควิดและที่อาจเกิดขึ้นอีกในอนาคต

โจทย์ภารกิจขั้นกลาง: การลดความเหลื่อมล้ำทางรายได้และความมั่งคั่งที่น่าจะสูงขึ้นหลังเหตุการณ์วิกฤต

โจทย์ภารกิจขั้นสูง: การสร้างนวัตกรรมทางนโยบายที่ช่วยแก้วิกฤตได้อย่างรวดเร็ว

การรับมือกับความท้าทายภายใต้ข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่มีบริดมากขึ้น

ภาครัฐจะมีงบประมาณจำเป็นจำกัดด้านงบประมาณจากการหดตัวของเศรษฐกิจและการกู้เงินอีกจำนวนมาก ในการบรรเทาวิกฤตเศรษฐกิจช่วงโควิด โดยธนาคารโลก (2564) คาดการณ์ว่าระดับหนี้สาธารณะจะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 62 ของ GDP ในปีพ.ศ. 2565 และมีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำอาจจะลดลงเหลือเพียงร้อยละ 2.2 หรือต่ำกว่าขณะที่รัฐจะมีรายได้จากการจัดเก็บภาษีของปี 2020-2021 ลดลงจากที่ประมาณการไว้ 2-2.5 แสนล้านบาท

ภาครัฐไทยจะรับมือกับความท้าทายใหม่ได้อย่างไร?

ในการรับมือความท้าทายใหม่ในโลกภาวะ VUCA ภาครัฐไทยจะต้องปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการและการทำงานไปสู่การคิดนโยบายอย่างสร้างสรรค์และการดำเนินงานที่ยืดหยุ่นและตอบโจทย์ความต้องการที่หลากหลายของประชาชนแต่ละกลุ่ม โดยมีหลักการเบื้องต้นดังนี้

การทำงานที่ยึดผลลัพธ์ที่ดีต่อพลเมืองเป็นสำคัญและกล้าปรับเปลี่ยน

เริ่มต้นด้วยการรับฟังประชาชน มีการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน กล้าทดลองวิธีการใหม่เรียนรู้จากความล้มเหลว และปรับการวิธีจนได้ผลลัพธ์ที่ดีกับประชาชน

การปรับบทบาทและขนาดของภาครัฐ

มีการทบทวนกฎระเบียบต่างๆ ที่ล้าสมัยและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจ เลิกการทำงานบางประการที่ภาครัฐมีประสิทธิภาพต่อยกกว่าภาคส่วนอื่น

การเปิดให้ภาคเอกชน ภาคสังคมและท้องถิ่นมีส่วนร่วมมากขึ้น

ให้ผู้มีส่วนได้เสียได้ร่วมกำหนดนโยบาย ให้คำแนะนำต่อการพัฒนาบริการภาครัฐ หรือเป็นส่วนหนึ่งของการให้บริการสาธารณะ

หน่วยงานควรต้องประยุกต์ใช้หลักการข้างต้นกับการปฏิรูปด้านต่างๆ และบทบาทของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น

การเข้าสู่สังคมเศรษฐกิจดิจิทัล

หน่วยงานภาครัฐไม่ควรคิดเพียงการจัดทำระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งอาจมีรูปแบบการสร้างแอปพลิเคชันจำนวนมาก แต่ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลทำให้พลเมืองต้องกรอกข้อมูลซ้ำไปซ้ำมา ภาครัฐควรต้องออกแบบบริการที่พลเมืองสามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวกสบาย

ตัวอย่าง: ในประเทศเอสโตเนีย

ระบบบริการอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐเป็นระบบเดียวที่ครอบคลุมบริการต่าง ๆ ตลอดช่วงชีวิตของพลเมืองคนนั้น ไม่แยกส่วน ซึ่งพลเมืองสามารถค้นหาและเข้าถึงบริการเหล่านั้นได้ด้วยตัวตนดิจิทัลเดียว (single digital identity) ไม่จำเป็นต้องกรอกข้อมูลซ้ำซ้อน (Once-only principle)

การกำกับดูแลธุรกิจแพลตฟอร์มและการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้

ภาครัฐไม่ควรยึดแนวทางการกำกับที่ยึดกฎระเบียบแบบเดิมและสั่งห้ามการใช้เทคโนโลยีและการดำเนินธุรกิจรูปแบบใหม่จนกลายเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ เพียงเพราะกลัวผลเสียที่คาดไม่ถึงของเทคโนโลยี

ภาครัฐควรร่วมกับภาคเอกชนในการทดลองเทคโนโลยีใหม่ในบางพื้นที่เพื่อทำการประเมินผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (forward-looking regulation) และเรียนรู้หาแนวทางการกำกับที่เหมาะสม

ตัวอย่าง: ประเทศสิงคโปร์

เห็นศักยภาพของการพัฒนายานยนต์อัตโนมัติ เช่น โอกาสในการเพิ่มความสามารถทางด้านเทคโนโลยีและการพัฒนาเมืองอัจฉริยะแต่การพัฒนาเทคโนโลยีนี้ก็ยังมีความเสี่ยงสูงมากจนภาคเอกชนไม่สามารถดำเนินงาน ภาครัฐจึงเข้ามาอำนวยความสะดวกพัฒนานวัตกรรม (ดูตัวอย่างเพิ่มเติมที่หน้า 28)

การสนับสนุนการพัฒนานวัตกรรม

ภาครัฐไม่ควรยึดติดกับการใช้เครื่องมือการสนับสนุนแบบเก่าแต่ควรมีการคิดและหาแนวทางการสนับสนุนใหม่ที่ตอบโจทย์กับความต้องการของธุรกิจสมัยใหม่โดยการปรึกษารัฐบาลหรือกับภาคเอกชน เช่น ธุรกิจแพลตฟอร์มน่าจะต้องการการสนับสนุนด้านข้อมูลอย่างการเปิดเผยข้อมูล GIS และข้อมูลขนาดใหญ่อื่น (Open data) มากกว่าการลดหย่อนภาษี

ภาครัฐไทยจะเริ่มต้นปรับตัวอย่างไร?

การปฏิรูปภาครัฐควรต้องดำเนินการอย่างน้อย 3 ด้านดังนี้

ด้านที่หนึ่ง การปรับเปลี่ยนโครงสร้างการทำงาน

- การไล่กฎหมายเดิมที่ล้าสมัยและการหาแนวทางกำกับที่สอดคล้องกับโลกใหม่
- การปรับรูปแบบขององค์กรใหม่เพื่อดำเนินภารกิจเฉพาะ
- การปรับตัวชีวิตผลการดำเนินงานตามตัวอย่างที่ดีในต่างประเทศ (best practice)

การปฏิรูปราชาการมักเลือกใช้แนวทางนี้ แต่แนวทางนี้มีข้อจำกัดตรงที่ผู้ปฏิบัติงานอาจปรับการทำงานเพียงให้มีรูปแบบตามองค์กร ระเบียบ และตัวชี้วัดใหม่ แต่ไม่เกิดผลลัพธ์ที่คาดหวัง จึงต้องมีการดำเนินงานอีกสองด้าน

ด้านที่สอง การปรับวิธีการบริหารและวัฒนธรรมการทำงาน

- การกล้าทดลองทำสิ่งใหม่ โดยไม่ยึดติดกฎระเบียบ
- การเรียนรู้จากความล้มเหลวและปรับปรุงการทำงานอย่างต่อเนื่อง
- การนำแผนไปปฏิบัติจนเกิดผลลัพธ์ที่ดีต่อประชาชน ไม่ใช่เพียงการทำโครงการให้เสร็จสิ้น
- การเปิดให้ภาคเอกชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและการให้บริการสาธารณะ

ด้านที่สาม การเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากร

- การคัดเลือกและสร้างข้าราชการยุคใหม่ที่มีทักษะใหม่อย่างการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการประสานงาน
- การดึงผู้ที่มีความสามารถจากภาคเอกชนและสังคมเข้ามาทำงานและให้คำแนะนำ

การปฏิรูปภาครัฐทั้ง 3 ด้านสามารถทำพร้อมกันได้โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือในการสร้างนวัตกรรมในภาครัฐ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ขอแนะนำเสนอตัวอย่างเครื่องมือดังกล่าว 4 เครื่องมือ ได้แก่

การปฏิรูปภาครัฐทั้ง 3 ด้านสามารถทำพร้อมกันได้โดยการประยุกต์ใช้เครื่องมือ ในการสร้างนวัตกรรมในภาครัฐ ซึ่งหนังสือเล่มนี้ขอแนะนำเสนอตัวอย่างเครื่องมือ ดังกล่าว 4 เครื่องมือ ได้แก่

การคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking)

การทำความเข้าใจปัญหาจากมุมมองของผู้ใช้ และการแก้ปัญหาที่มีการระดมความคิดอย่างหลากหลาย มีการทดสอบ และการปรับปรุงซ้ำหลายครั้งจากการรับฟังเสียงสะท้อนของผู้ใช้

การสะกิด (Nudge)

การนำนโยบายที่ใช้การตัดสินใจและพฤติกรรมของพลเมืองไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อตัวเองและสาธารณะ โดยไม่ใช้การสั่งการ การให้รางวัล และการลงโทษ ตัวอย่างการสะกิด เช่น การนำเสนอข้อมูลด้วยภาษาเชิงบวกหรือลบ (framing)

การสร้างพื้นที่ทดลองนวัตกรรม (Regulatory Sandbox)

การทำพื้นที่ทดลองนวัตกรรมโดยการผ่อนคลายนโยบายเดิม ซึ่งหน่วยงานรัฐจะทำการประเมินผลดีและความเสี่ยงจากการทดลอง พร้อมทั้งหาแนวทางในการกำกับดูแลให้ร่วมกับภาคธุรกิจและสังคม

การจัดตั้งหน่วยติดตามและขับเคลื่อนการปฏิบัติ (Delivery Unit)

การตั้งคณะทำงานที่มุ่งติดตามการนำนโยบายสำคัญของประเทศ (key policy priorities) ไปปฏิบัติจนเกิดผลลัพธ์จริงตามแผนงาน

หน่วยติดตาม และจับเคลื่อนการปฏิบัติ (Delivery Unit)

หน่วยติดตามและขับเคลื่อนการปฏิบัติ (Delivery Unit) :

คณะทำงานที่มีการกิจในการติดตามความคืบหน้าและขับเคลื่อนการดำเนินนโยบาย (Implementation) จนเกิดผลลัพธ์จริงตามแผนงานสำคัญของประเทศ (Key Policy Priorities) โดยทั่วไปหน่วยติดตามนี้จะอยู่ภายใต้สำนักงานของนายกรัฐมนตรี ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการได้รับมอบหมายอำนาจจากผู้นำประเทศ

หน้าที่ของหน่วย

การติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินนโยบายและรายงานต่อฝ่ายบริหารอย่างสม่ำเสมอ

การระบุปัญหาอุปสรรคต่อความก้าวหน้าของนโยบาย พร้อมทั้งงจัดอุปสรรคดังกล่าว

การให้คำแนะนำการปรับปรุงแผนปฏิบัติการ

การสร้างขีดความสามารถของหน่วยงานในการวางแผนปฏิบัติการ

สิ่งที่ไม่ใช่หน้าที่ของหน่วยงาน

การจัดลำดับความสำคัญทางนโยบาย

การดำเนินนโยบาย

องค์ประกอบสำคัญและการทำงานของหน่วยติดตาม

รับมอบหมายการติดตามนโยบายที่สำคัญเป็นลำดับต้น

หน่วยติดตามควรมีภารกิจเฉพาะนโยบายที่สำคัญลำดับต้นเท่านั้น ไม่ควรมีขอบเขตนโยบายมากเกินไป

ช่วยพัฒนาแผนปฏิบัติการร่วมกับหน่วยปฏิบัติ

การจัดทำแผนงานที่มีการระบุผลการดำเนินงาน ผลิตที่จะเกิดขึ้น ระยะเวลา และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ติดตามและรายงานความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ

การประชุมติดตามและรายงานความก้าวหน้า (Stocktaking Meeting) ต่อนายกรัฐมนตรีเป็นระยะ เช่น ทุก 1 เดือนหรือทุก 3 เดือน ซึ่งจะมีการทบทวนปัญหา การหาแนวทางแก้ไข และวางแผนในลำดับต่อไป

ปรับปรุงแผนงานอย่างต่อเนื่อง

หน่วยติดตามทบทวนผลการดำเนินงาน ระบุปัญหาและให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแผนดำเนินงานของหน่วยงานปฏิบัติ

หน่วยติดตามและขับเคลื่อนการปฏิบัติในภาครัฐ

หน่วยติดตามนี้จะช่วยให้การทำงานของภาครัฐดีขึ้นดังนี้

เพิ่มความรับผิดชอบต่อประชาชน

เป็นเครื่องมือของนายกรัฐมนตรีในการติดตามการทำงานของราชการอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะนโยบายสำคัญที่รัฐบาลสัญญาไว้กับประชาชน จากเดิมที่การติดตามอาจลดลงหลังการอนุมัตินโยบาย เพราะมีภารกิจอื่นอีกจำนวนมาก

ลดช่องว่างการก้านโยบายและการดำเนินนโยบาย

ขับเคลื่อนให้มีการดำเนินนโยบายเกิดขึ้นตามกรอบเวลา

เพิ่มการประสานการทำงานระหว่างหน่วยงาน

ประสานให้เกิดการวางแผนและทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานข้ามกระทรวงในการทำภารกิจสำคัญ

มุ่งเน้นที่ผลลัพธ์

พิจารณาข้อมูลความสำเร็จจากผลดีที่เกิดขึ้นกับประชาชน ไม่ใช่เพียงแค่มีการดำเนินโครงการเสร็จสิ้น

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ

ความเข้มแข็งทางการเมืองของผู้ดำเนินการจัดลำดับความสำคัญของนโยบาย

ฝ่ายบริหารต้องตัดสินใจเลือกได้ว่านโยบายใดมีความสำคัญที่สุดต่อเป้าหมายของประเทศและนโยบายใดไม่ใช่ ซึ่งจะช่วยให้หน่วยติดตามมีขอบเขตงานที่ชัดเจนและไม่ล้นเกิน

ระบบการรายงานข้อมูลที่น่าเชื่อถือและทันสมัย

หากไม่มีระบบข้อมูลที่บ่งชี้ถึงสภาพของการดำเนินงานและผลลัพธ์ล่าสุด หน่วยติดตามจะทำงานได้ยากและสูญเสียเวลาในการเก็บข้อมูล

การมีบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในภาคเอกชนเป็นผู้นำของหน่วย

การมีผู้นำจากภาคเอกชนจะช่วยวางวัฒนธรรมการทำงาน ของหน่วยติดตามที่มุ่งสู่ผลลัพธ์

การมีส่วนร่วมของบุคลากรที่ดีในหน่วยติดตาม

ควรมีผู้เชี่ยวชาญหลากหลายด้านทั้งการวิเคราะห์ข้อมูล การประสานงาน ผู้ที่เคยทำงานในบริษัทที่ปรึกษาและผู้มีความรู้ ในนโยบายที่เกี่ยวข้อง

การจัดสรรงบประมาณในทิศทางเดียวกับลำดับความสำคัญของนโยบาย

ข้อควรระวัง

ไม่ควรคาดหวังให้หน่วยติดตามทำหน้าที่ปฏิรูประบบราชการทั้งระบบ

การมอบหมายหน้าที่นี้เป็นการขยายขอบเขตงานของหน่วยติดตามมากจนเกินไป ทำให้ไม่สามารถติดตามความคืบหน้าของนโยบายสำคัญได้

ควรมีการวัดผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับประชาชนด้วย

ไม่ควรพิจารณาแค่ตัวชี้วัดของหน่วยงานราชการที่มีบอกเพียงการทำโครงการเสร็จสิ้น

ระมัดระวังพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตาม

เช่น การติดตามเป้าหมายการเพิ่มผลคะแนนนักเรียนอาจทำให้โรงเรียนไม่ให้นักเรียนเรียนอ่อนเข้าสอบ

ไม่ควรสร้างหน่วยงานที่ใหญ่เกินไปและมีข้าราชการระดับสูงมากเกินไป

เพราะอาจทำให้หน่วยติดตามเน้นการวางแผนมากกว่าการนำไปสู่การปฏิบัติ

ตัวอย่าง Delivery unit ที่ประสบความสำเร็จ Performance Management and Delivery Unit (PEMANDU) ประเทศมาเลเซีย

ในปี ค.ศ. 2009 นายนาจิบ ราซัค นายกรัฐมนตรีของมาเลเซียในขณะนั้นตั้งเป้าหมายที่จะนำพาประเทศมาเลเซียหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลางภายในปี ค.ศ. 2020 เพื่อเป้าหมายนี้ นายราชิจมอจว่าระบบราชการมาเลเซียต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากเดิมที่ขาดทิศทาง ทำงานแยกส่วน ลำช้า และไม่คิดผลลัพธ์ นายราชิจได้จัดการประชุมร่วมกับคณะรัฐมนตรีและตัวแทนจากภาคเอกชนเพื่อแก้ปัญหานี้ ผลลัพธ์ที่ได้คือโครงการปฏิรูประบบราชการและการจัดตั้งหน่วยงาน PEMANDU ที่มีหน้าที่ติดตามและขับเคลื่อนการปฏิบัติงานให้สำเร็จตามแผน

PEMANDU เป็นหน่วยงานที่ขึ้นตรงกับสำนักนายกรัฐมนตรี ภายใต้การนำของ อิดริส จาลา (Idris Jala) ผู้นำจากภาคเอกชนที่มีประสบการณ์ในการพลิกฟื้นธุรกิจ โดย Bloomberg จัดให้เขาเป็นหนึ่งในสิบอันดับของผู้ที่สามารถขับเคลื่อนนโยบาย หน่วย PEMANDU ประกอบด้วยสมาชิกในทีมจำนวน 135 คน ที่แต่ละคนมีทักษะด้านการบริหารจัดการ การวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ทักษะด้านความเข้าใจคน และตามติดไม่ยอมแพ้

ขั้นตอนการทำงานของ PEMANDU

รับมอบหมายการติดตามนโยบายที่สำคัญเป็นลำดับต้น

รับมอบหน้าที่ติดตามนโยบายที่คณะรัฐมนตรีได้เลือกให้มีความสำคัญลำดับต้นต่อเป้าหมายของการพัฒนาประเทศ

ช่วยอำนวยความสะดวกพัฒนาแผนปฏิบัติการร่วมกับหน่วยปฏิบัติ

ดำเนินการจัดกิจกรรม Delivery Lab ซึ่งมีการวางแผนร่วมกันระหว่างหน่วยงานฝ่ายปฏิบัติที่เกี่ยวข้องและมีการเชิญตัวแทนสำนักงบประมาณให้ข้อคิดเห็นต่อแผนในการของบประมาณ

ผลลัพธ์ที่ได้จาก Lab นี้คือแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมาย ขั้นตอนการดำเนินงาน กรอบระยะเวลา ในการส่งมอบผลงาน และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

ติดตามและการรายงานความคืบหน้าอย่างสม่ำเสมอ

ติดตามความคืบหน้าของการดำเนินนโยบายของหน่วยปฏิบัติทุกสัปดาห์และอัปเดตข้อมูลความคืบหน้าใน Dashboard ที่สามารถเรียกดูได้ทันที

รายงานสรุปความคืบหน้าและปัญหาต่างๆให้แก่รัฐมนตรีกระทรวงต่างๆ ทรอบทุก 1 เดือน และให้นายกรัฐมนตรีทราบทุก 6 เดือน

ประเมินผลรายปีพร้อมกับการจัดทำรายงานต่อสาธารณะ

ว่าจ้างองค์กรอิสระจากภายนอกวัดผลลัพธ์และนำเสนอแก่สาธารณชน

ตัวอย่างแผนสำหรับแผนระดับปฏิบัติการที่ PEMANDU ใช้ติดตาม จะประกอบด้วยกิจกรรมที่ต้องทำ ช่วงเวลาที่จะทำเสร็จ และใครเป็นผู้รับผิดชอบ

Initiative	Phase	Activity	Timeline	Responsible Officer
To Evaluate Headmaster	Evaluation of Headmasters in 2010	To Key-in GPS Data for 2009	15 - 21 Dis 09	Unit Data BPPDP
		To Key-in SOEM Data for 2009	15 - 21 Dis 09	Guru Besar
		To Ensure All Schools Key-in SOEM Data for 2009	15 - 21 Dis 09	Tn Hj Wan Shuaib bin Muhd JNJK
		Monitoring Data On line	22 - 24 Dis 09	Pegawai Data PPD
		Agreement of e-barah On Line by Headmaster	5 - 8 Januari 2010	Guru Besar

ติดตามให้โรงเรียนทุกแห่งกรอกข้อมูลครบ 15-21 Dec 2010 Tin Hj Wan Shuanib bin JNJK

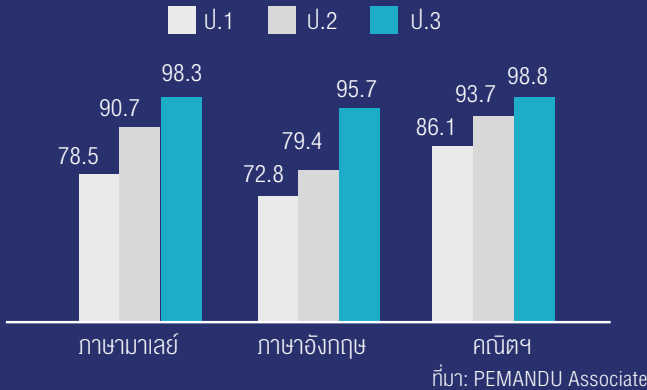
		Disal for 2010		Muhd JNJK
		Monitoring Data On line	22 - 24 Dis 2010	Pegawai dataPPD
		To Rank Headmasters base on ET,OT and BT	4 - 5 Jan 2011	Unit IPC, JNJK
		To Verify Headmasters base on ET and BT	6 Jan - 28 Feb 2011	Unit IPC, JNJK
		To include Annual Appraisal Report, Unconditional Audit Report, LINUS and Code of Conduct for Head masters	7 - 11 Mac 2011	Ketua Sektor Khidmat Pengurusan & Pembangunan JPN
		To Endorse Final Recipients of Headmasters for Rewards and Remedial	4-8 April 2011	JK New Deals
		To Inform Finance Department for Rewards	11-15 April 2011	JK New Deals
		To Announce the Final Recipients For Rewards	25 April 2011	JK New Deals
		To inform SEO the BT Headmasters lists for Remedial Training	25 April 2011	JK New Deals
		Monetary Rewards for Headmasters	4 Nov 2011	SUB Kewangan

ที่มา: PEMANDU Associate

ตัวอย่างผลสำเร็จของ PEMANDU

ประเทศมาเลเซียได้จัดทำโครงการยกระดับผลการเรียนตัวหน้า โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนทุกคนมีทักษะด้านภาษามลายู ภาษาอังกฤษ และคณิตศาสตร์ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำตามลำดับชั้น

สัดส่วนนร. ที่มีทักษะขั้นพื้นฐานถึงเกณฑ์ขั้นต่ำตามลำดับชั้น

PEMANDU ช่วยติดตามการดำเนินงานของโครงการนี้ เช่น การพัฒนาสื่อการสอนสำหรับนักเรียนกลุ่มอ่อน และการอบรมและจัดสรรครูสำหรับนักเรียนกลุ่มนี้ซึ่งทำให้นักเรียน ป.3 เกือบทุกคน มีทักษะผ่านเกณฑ์ตามกราฟ

ปัจจัยความสำเร็จของ PEMANDU

มีฝ่ายบริหารที่เข้มแข็งพอที่จะจัดลำดับความสำคัญทางนโยบายได้

เช่น ในช่วงปี 2009 ฝ่ายบริหารไม่ได้เลือกนโยบายสาธารณะสูงเป็นนโยบายลำดับสำคัญ ทำให้ PEMANDU ติดตามการดำเนินงานของนโยบายสำคัญลำดับต้นเท่านั้น ไม่ใช่ในทุกด้าน

มีระบบข้อมูลที่น่าเชื่อถือและทันสมัย

ทำให้สามารถติดตามผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากไม่มีระบบข้อมูลที่ดีจะทำให้เสียเวลาไปในการรวบรวมข้อมูล

มีผู้นำการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจากภาคเอกชน

มีนายอิดริส จาลา นักธุรกิจชั้นนำของโลก เป็นผู้นำองค์กร ช่วยรากฐานวัฒนธรรมการทำงานแบบภาคเอกชนที่เน้นผลลัพธ์

มีส่วนผสมของทีมที่เก่งการปฏิบัติงาน

คัดเลือกบุคลากรที่มีความสามารถด้านการวิเคราะห์ข้อมูล การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบในการกิจ และความเข้าใจผู้คน

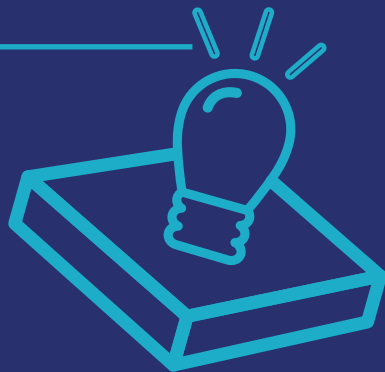
มีสถานะเป็นบริษัทภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี

มีระบบจัดซื้อจัดจ้างและโครงสร้างเงินเดือนคล้ายกับภาคเอกชน ทำให้สามารถดึงคนที่มีความสามารถเข้าสู่หน่วยงานได้

มีความโปร่งใสและเน้นผลสำเร็จ

เน้นความโปร่งใส ทำให้ประชาชนรับรู้และมีการจ้างผู้ประเมินอิสระ เพื่อประเมินผลความสำเร็จของโครงการ

การสร้างพื้นที่ทดลองนวัตกรรม (Regulatory Sandbox)

การสร้างพื้นที่ทดลองเชิงกฎระเบียบ (Regulatory Sandbox)

การจัดตั้งพื้นที่ทดลองโดยการผ่อนคลายการใช้กฎระเบียบเดิมและการกำหนดแนวปฏิบัติใหม่ที่ยืดหยุ่นพอที่จะเกิดการทดลองและการพัฒนานวัตกรรมได้ ซึ่งภาครัฐจะเรียนรู้การประเมินผลดีและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น พร้อมทั้งหาแนวทางการกำกับใหม่ที่เหมาะสมสำหรับการใช้นวัตกรรมในวงกว้าง

จุดประสงค์ของพื้นที่

พัฒนานวัตกรรมโดยลดอุปสรรคด้านกฎระเบียบ

เรียนรู้ความเสี่ยงของนวัตกรรมและหาแนวทางการกำกับที่เหมาะสม

เรียนรู้และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนานวัตกรรม

องค์ประกอบ/การทำงานของ Sandbox

ขอบเขตพื้นที่และระยะเวลาการทดลอง
เพื่อจำกัดผลกระทบ
จากการทดลองที่อาจเกิดขึ้น

การผ่อนคลาย
กฎหมายเดิม

มาตรการปกป้องความเสี่ยง
ที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้บริโภค

เกณฑ์การเข้าพื้นที่
เช่น คุณสมบัติของบริษัท
การผ่านการทดสอบนวัตกรรมเบื้องต้น

การติดตามและการประเมิน
ผลกระทบของนวัตกรรม

เกณฑ์การออกจากพื้นที่
เช่น การทดสอบนวัตกรรม
ของบริษัท
ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

Regulatory Sandbox ต่อภาครัฐ

เป็นแนวทางที่ไม่ปิดกั้นการพัฒนานวัตกรรมที่มีความเสี่ยงสูง
พร้อมกับการปกป้องผลกระทบต่อผู้บริโภค

เป็นหนึ่งในเครื่องมือพัฒนานวัตกรรมที่อาจขัดกับกฎหมายเดิม
ผู้พัฒนานวัตกรรมและนักลงทุนไม่ต้องกังวลว่ากรมจะผิดกฎหมาย

เน้นการเรียนรู้ความเสี่ยงของนวัตกรรมและปรับการทำกับให้สอดคล้อง
กับโลกอนาคตไม่ยึดติดกับกฎระเบียบล้าสมัย
ภาครัฐได้รับข้อมูลใหม่จากการทดลองและตัดสินใจนโยบายด้วยข้อมูลดังกล่าว

ข้อพิจารณา

มีความร่วมมือและสื่อสารกันระหว่างผู้กำกับดูแลกับภาคเอกชนในการจัดตั้งและออกแบบ
พื้นที่ทดลอง

ควรต้องมีความระมัดระวังในการออกแบบพื้นที่เพื่อไม่ให้มีปัญหาด้านความเป็นธรรม
เช่น เกณฑ์การเข้าสู่พื้นที่บางรูปแบบอาจทำให้มีความกังวลเรื่องความไม่เป็นธรรมระหว่างกลุ่มที่เข้าร่วม
และไม่ได้รับส่วนร่วม

ควรจัดตั้งพื้นที่ทดลองเฉพาะการทดสอบนวัตกรรมที่มีความเสี่ยงสูงหรือที่คาดการณ์ได้ยาก
เพราะการจัดตั้งพื้นที่มีต้นทุนสูงในด้านการแก้ไขกฎหมายและการติดตามวัดผล ในขณะที่การปรับปรุง
กฎระเบียบบางประการ สามารถทำได้โดยไม่ต้องมีการทดลอง เช่น กฎหมายที่สร้างภาระต้นทุนที่ไม่จำเป็น
ให้ภาครัฐ

ตัวอย่าง: สิงคโปร์จัดตั้งพื้นที่ทดลองสำหรับ การพัฒนาขานยนต์อัตโนมัติ (Autonomous Vehicle)

ประโยชน์

รัฐบาลสิงคโปร์ตระหนักถึงประโยชน์สาธารณะจากการพัฒนาขานยนต์อัตโนมัติในหลายมิติ ได้แก่

★ การลดความแออัดทางจราจรและการพัฒนาเมืองสีเขียว

การใช้ขานยนต์อัตโนมัติในบริการรถปันกัน (Shared vehicles) จะรองรับความต้องการเดินทางของทั้งประเทศด้วยจำนวนรถยนต์ที่ลดลงถึงร้อยละ 62

★ การลดการพึ่งพิงแรงงานข้ามชาติในภาคการขนส่งและการรองรับการเข้าสู่สังคมสูงวัยที่กำลังถึงแรงงานจะลดลง

★ การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ (Smart city) ที่รองรับขานยนต์อัตโนมัติและการส่งออกความรู้การพัฒนาเมืองโดยสิงคโปร์เป็นที่ปรกษา

★ การดึงดูดคนเก่งที่ต้องการพัฒนานวัตกรรมเข้าสู่ประเทศ

ความเสี่ยง

แต่การพัฒนานวัตกรรมนี้มีความเสี่ยงสูง ไม่มีแนวปฏิบัติและการกำกับการใช้ที่ชัดเจน รวมถึงยังขาดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานรองรับ เช่น

★ ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยของขานยนต์

ควรต้องมีการทดสอบสมรรถนะด้านใดบ้าง

★ ยังไม่มีแนวทางที่ระบุว่าใครจะต้องรับผิดชอบเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

ควรเป็นผู้ที่นั่งอยู่บนรถ บริษัทรถยนต์ บริษัทซอฟต์แวร์ หรือคนข้ามถนนที่ทำผิดกฎจราจร?

★ ยังไม่มีแนวทางการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลและป้องกันภัยคุกคามทางไซเบอร์

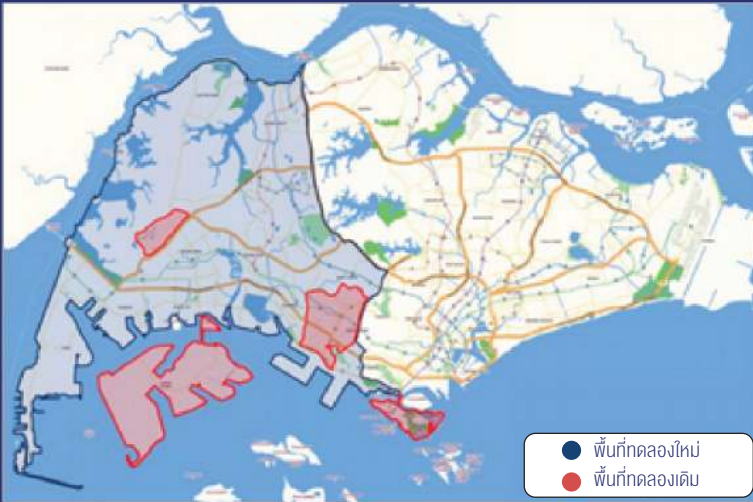
เช่น ควรจะมีแนวทางอย่างไรที่จะป้องกันไม่ให้ผู้ไม่หวังดีแฮกเข้าสู่ระบบแล้วบังคับรถยนต์แทน?

การพัฒนาถนนวิเทศกรรมนี้ไม่สามารถทำได้โดยการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเพียงอย่างเดียว จำเป็นต้องมีการผ่อนคลายนโยบายเกี่ยวกับ รัฐบาลสิงคโปร์จึงจัดตั้งพื้นที่ทดลองยานยนต์อัตโนมัติในปี พ.ศ. 2560 โดยแก้ไขกฎหมายการจราจร (Road Traffic Act) ที่ให้อำนาจการผ่อนคลายนโยบายต่างๆ แก่กระทรวงคมนาคมซึ่งเป็นการต่อยอดจากการออกมาตรการสนับสนุนการทดลองเบื้องต้นในปี พ.ศ. 2558

การทดลองนี้มียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญดังนี้

การกำหนดขอบเขตการทดลอง:

ถนนในพื้นที่ทดลองเริ่มแรกมีระยะทางรวมกันต่ำกว่า 100 กม. ซึ่งเป็นการจำกัดความเสี่ยงในวงแคบ และมีการขยายออกเรื่อยๆ เมื่อมีการเรียนรู้ความเสี่ยงของยานยนต์อัตโนมัติมากขึ้น จนในปี 2562 มีระยะทางทั้งหมด 1,000 กม. ตามภาพ

ที่มา: Eileen Y. (2019). และ Tan. & Taihagh. (2021)

ในพื้นที่ทดลอง มีการกำหนดประเภทรถยนต์อัตโนมัติที่สามารถนำมาทดสอบด้วย ได้แก่ รถยนต์ส่วนบุคคล รถแท็กซี่ รถบรรทุกสินค้าระหว่างพื้นที่อุตสาหกรรมกับท่าเรือ และรถซิกเกิ้ลบัสที่วิ่งในพื้นที่มหาวิทยาลัยและพื้นที่เอกชน

เกณฑ์การเข้าสู่พื้นที่ทดลอง:

รถยนต์และคนขับสำรองต้องผ่านการทดสอบต่างๆ ก่อนเข้าสู่พื้นที่ เช่น คนขับรถสำรอง (Safety driver) ต้องผ่านการทดสอบความสามารถในการตอบสนองและในการควบคุมรถได้เมื่อระบบขับเคลื่อนอัตโนมัติมีความผิดพลาด

การกำหนดมาตรการปกป้องผลเสียที่อาจเกิดขึ้นต่อผู้บริโภคและสังคม: มี 5 ด้านดังนี้

ความปลอดภัยบนท้องถนน

มีการทดสอบรถในสนามปิดก่อนในพื้นที่ทดลองจริงและมีการออกกฎระเบียบสำหรับมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับยานยนต์อัตโนมัติ

ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล

มีปรับกฎหมายจรรยาบรรณให้บริษัทถ่ายโอนข้อมูลให้กับหน่วยงานรัฐ โดยยังสอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ความปลอดภัยทางไซเบอร์

มีการหาแนวทางการป้องกันร่วมกับหน่วยความมั่นคงทางไซเบอร์

การแบ่งภาระความรับผิดชอบทางกฎหมาย

กำหนดให้ต้องมีคนขับรถสำรองซึ่งจะเป็นผู้รับผิดชอบผลกระทบจากอุบัติเหตุ และบริษัทผู้ให้บริการรถยนต์ต้องซื้อประกันอุบัติเหตุสำหรับบุคคลที่สามหรือวางมัดจำเป็นเงินอย่างน้อย 1.5 ล้านดอลลาร์สิงคโปร์เพื่อชดเชยความเสียหาย

ผลกระทบต่อการทำงาน

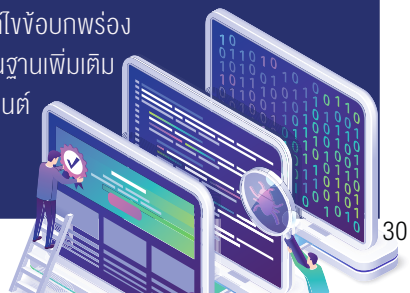
มีการขยายผลอย่างค่อยเป็นค่อยไปเพื่อลดผลกระทบต่อการทำงานและมีการออกนโยบายการฝึกทักษะใหม่รองรับการเปลี่ยนแปลง

การกำหนดระยะทดลอง:

พื้นที่ทดลองมีอายุ 5 ปีและอาจมีการต่ออายุเพิ่มตามความเหมาะสม

การประเมินผลเสียและปรับปรุงการกำกับ:

มีการติดตามผลเสียและอุบัติเหตุ พร้อมทั้งการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่อง โดยการปรับปรุงแนวการกำกับดูแลและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพิ่มเติม เช่น การติดตั้งอุปกรณ์การรับส่งสัญญาณเพิ่มซึ่งจะช่วยให้รถยนต์ประมวลผลได้ดีขึ้น

การทดลองนี้มีหลักสำคัญดังนี้

การมองไปในอนาคตข้างหน้า ไม่ยึดติดกับกฎระเบียบในอดีต

รัฐบาลสิงคโปร์เห็นว่าการไม่เสี่ยงทดลองด้วยการยึดกฎระเบียบเดิมจะทำให้สูญเสียโอกาสทางศาสตร์ในการพัฒนาประเทศ เช่น การพัฒนาเมืองอัจฉริยะ

การยอมรับความผิดพลาดและการเรียนรู้ความเสี่ยง

เช่น กรมการขนส่งทางบกทำการวิเคราะห์จุดบกพร่องจากอุบัติเหตุที่ยานยนต์อัตโนมัติของบริษัท nuTonomy ชนกับรถบรรทุก พร้อมทั้งหาแนวทางป้องกัน

การสร้างความร่วมมือระหว่างรัฐ เอกชน และมหาวิทยาลัย

เช่น รัฐบาลสิงคโปร์มีการตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการขนส่งด้วยรถยนต์อัตโนมัติ (Committee on Autonomous Road Transport for Singapore : CARTS) ที่ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญจากต่างชาติ ผู้นำในอุตสาหกรรมและนักวิชาการทำหน้าที่ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาและการกำกับยานยนต์อัตโนมัติในสิงคโปร์

การคิดเชิงออกแบบ (Design thinking)

การคิดเชิงออกแบบ (Design thinking)

การทำความเข้าใจปัญหาและประสบการณ์การใช้งานของพลเมืองอย่างลึกซึ้งและคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งผลลัพธ์อาจเป็นบริการรูปแบบใหม่หรือประสบการณ์ใหม่ของผู้ใช้บริการ

การคิดเชิงออกแบบแบ่งเป็น 4 ขั้นตอนหลักต่างๆดังนี้

ขั้นที่ 1 การสำรวจปัญหาของผู้ใช้ (Empathize) มุ่งสร้างความเข้าใจประสบการณ์ของผู้ใช้อย่างลึกซึ้งและกว้างขวางครอบคลุมผู้ใช้กลุ่มต่างๆให้ได้มากที่สุดเท่าที่เป็นไปได้

*ตัวอย่างเครื่องมือการสร้างความเข้าใจประสบการณ์:
การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสังเกตการณ์ใช้บริการจริง*

ขั้นที่ 2 การจัดกลุ่มปัญหาในมุมมองของผู้ใช้ (Define) ซึ่งจะช่วยให้การแก้ไขทำได้ตรงจุด

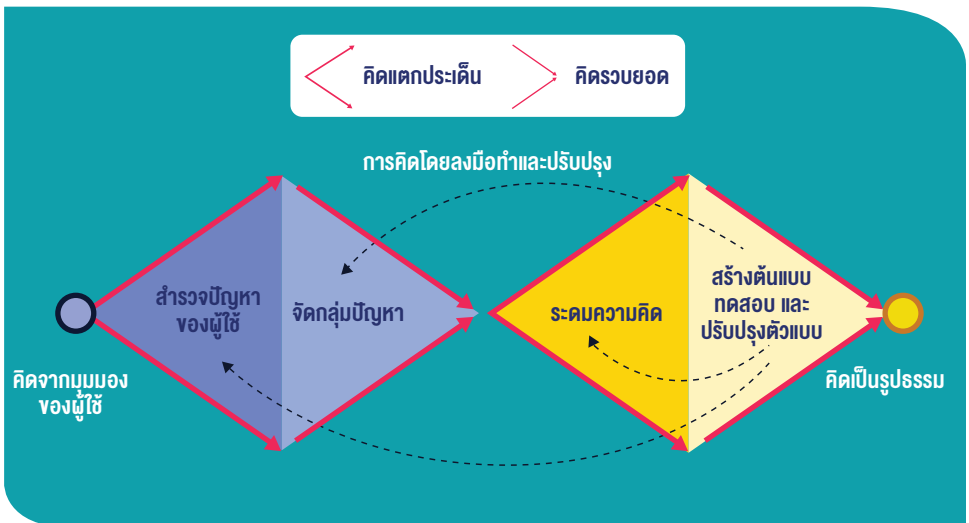
*ตัวอย่างเครื่องมือการแบ่งจัดกลุ่มประเภทปัญหา:
การทำเส้นทางบริการในมุมมองผู้ใช้ตลอดทั้งกระบวนการ (User journeys) ที่มีการระบุปัญหาในแต่ละจุดบริการหรือการสร้างประเภทผู้ใช้บริการสมมติ (persona) ที่มีประสบการณ์ปัญหาแตกต่างกัน*

ขั้นที่ 3 การระดมความคิด แก้ปัญหาให้ได้มากและหลากหลายมิติที่สุด (Ideate) โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ขั้นที่ 4 การสร้าง ทดสอบและปรับปรุงตัวแบบบริการ (Prototype and Test) โดยมีการเลือกความคิด การแก้ปัญหาที่เหมาะสมมาพัฒนาเป็นตัวแบบบริการอย่างง่ายที่มีรายละเอียดจับต้องได้ และนำไปทดสอบกับผู้ใช้บริการเพื่อจরিบค่าและนำกลับมาปรับปรุงต้นแบบไปเรื่อยๆ จนได้ผลลัพธ์สุดท้ายที่พร้อมใช้งานจริง

หลักสำคัญของการคิดเชิงออกแบบ

การคิดจากมุมมองของผู้ใช้บริการ (Outside-in perspective)

การปรับปรุงบริการต้องเริ่มต้นจากโจทย์ปัญหาของผู้ใช้บริการและมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อยกระดับประสบการณ์ของผู้ใช้ ไม่ใช่แค่เพียงการลดต้นทุนและขั้นตอนภายในองค์กร

การคิดแบบขยายประเด็น (Divergent thinking) ควบคู่กับการคิดรวบยอด (Convergent thinking) ตลอดกระบวนการ

การคิดแบบขยายประเด็น: การสำรวจปัญหาของผู้ใช้และการระดมความคิดให้ได้มากที่สุด โดยไม่ยึดติดกับวิธีการมองปัญหาและการแก้ไขปัญหามาแบบใดแบบหนึ่ง
การคิดรวบยอด: การค้นหาวิธีการที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการจัดกลุ่มปัญหาและการแก้ปัญหา

การคิดเป็นรูปธรรม

การสร้างตัวแบบบริการที่มีรายละเอียดจับต้องได้ ไม่ใช่เพียงการวางแผนในรูปข้อความ

การคิดโดยลงมือทำและปรับปรุง

การนำตัวแบบไปทดสอบกับผู้ใช้บริการและนำข้อติชมกลับมาปรับปรุงต้นแบบอย่างต่อเนื่อง

การคิดเชิงออกแบบในภาครัฐ

การประยุกต์ใช้การคิดเชิงออกแบบจะช่วยให้กระบวนการกำหนดนโยบายของภาครัฐเปลี่ยนไปจากเดิม

มีพลเมืองเป็นศูนย์กลาง

เริ่มต้นการแก้ปัญหาจากการสร้างความเข้าใจโดยมุ่งมองของพลเมือง มีการระดมความคิดการแก้ปัญหของพลเมือง และการรับฟังความคิดเห็น สำหรับการสร้างตัวแบบบริการในอนาคต

ปรับบริการรูปแบบใหม่เพื่อยกระดับประสบการณ์ของผู้ใช้ ไม่ใช่แค่การเพิ่มประสิทธิภาพ

มีการสร้างต้นแบบบริการที่ตอบโจทย์ต่อความต้องการของพลเมือง ไม่ใช่แค่การปรับการทำงานในราชการ

ลดความเสี่ยงความผิดพลาดจากการสร้างต้นแบบ

มีการทดลองใช้ต้นแบบบริการ พร้อมทั้งนำความผิดพลาดและความคิดเห็น มาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องก่อนใช้ในวงกว้าง

ครอบคลุมกลุ่มพลเมืองประเภทต่างๆ

มีการสำรวจปัญหาของพลเมืองหลากหลายกลุ่ม ทำให้การออกแบบ มีความครอบคลุม

เน้นการทำงานร่วมมือจากหลากหลายฝ่าย

มีการตั้งโจทย์ปัญหาบริการจากมุมมองของพลเมืองที่มีจะเกี่ยวข้องกับหน่วยรัฐ หลายแห่ง และมีการระดมความคิดเห็นจากพลเมือง ภาคเอกชนและหน่วยงานรัฐ ต่างๆที่เกี่ยวข้อง

มีการสื่อสารและการสร้างทางเลือกอย่างเป็นรูปธรรม

มีการทำต้นแบบบริการที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเข้าใจได้ง่ายกว่าการสื่อสารผ่านเอกสาร นโยบายราชการ

ช่วยลดช่องว่างการกำหนดนโยบายและการดำเนินงาน

มีกระบวนการทำงานเป็นเนื้อเดียวกันตั้งแต่การสำรวจปัญหาจนถึงการสร้าง และทดสอบตัวแบบ ซึ่งดำเนินงานโดยคณะทำงานเดียว

ระดับของการประยุกต์ใช้การคิดเชิงระบบ

ระดับโครงการ

มีการประยุกต์ใช้เป็นรายชื่อโครงการ เช่น การหาแนวทางให้นักเรียนอยากมาโรงเรียน

ระดับการทำงานขององค์กร

มีการประยุกต์ใช้เป็นแนวปฏิบัติขององค์กรในการปรับปรุงบริการต่างๆ เช่น กระทรวงศึกษาธิการใช้กระบวนการคิดเชิงออกแบบในการออกแบบหลักสูตรอาคารของโรงเรียนและด้านอื่นๆ

ระดับระบบบริการและนโยบาย

ใช้ในการกำหนดคุณค่าของบริการหลักทั้งระบบ เช่น มีใช้การคิดเชิงออกแบบในการตอบคำถามว่าระบบการศึกษาในอนาคตจะสร้างคุณค่าและประโยชน์อะไรให้กับเยาวชนและควรมีการปรับปรุงรูปแบบบริการอย่างไร

ปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ

มีผู้นำองค์กรหน่วยงานรัฐที่เปิดกว้าง

เปิดกว้างต่อความคิดที่หลากหลายในการสำรวจปัญหาและการระดมความคิดไม่เร่งด่วนสรุป

โอบรับความล้มเหลวเพื่อเรียนรู้ในชั้นการรับฟังปัญหาของพลเมืองและการปรับปรุงตัวแบบบริการ

มีส่วนผสมของคณะทำงานที่เหมาะสม

ประกอบด้วยทีมผู้เชี่ยวชาญเชิงออกแบบผู้เชี่ยวชาญในประเด็นปัญหาและเจ้าหน้าที่รัฐระดับกลางที่รู้ปัญหาการดำเนินงาน

มีหน่วยงานกลางที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานต่างๆ ในการปรับปรุงบริการของภาครัฐ

ข้อควรพิจารณาในการประยุกต์ใช้การคิดเชิงออกแบบ

อย่ามองการคิดเชิงออกแบบเป็นเพียงขั้นตอน

ควรต้องปรับวิธีคิดโดยยึดมุมมองของผู้ใช้เป็นศูนย์กลาง

อย่ายึดติดกับกรอบการมองปัญหาเฉพาะของหน่วยงานตัวเอง

ควรต้องมองปัญหาการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อยกระดับประสบการณ์ของผู้ใช้บริการในภาพรวม

อย่ารีบด่วนสรุปและยึดติดกับความคิดใดความคิดหนึ่ง

ควรเปิดใจฟังปัญหาและความคิดที่หลากหลายจากการสำรวจปัญหาและการระดมความคิดโดยไม่ติดกรอบด้วยแนวปฏิบัติทางราชการ

MindLab ประเทศเดนมาร์กที่ประยุกต์ใช้การคิดเชิงออกแบบ (Design thinking)

เป็นองค์กรที่ทำหน้าที่กระตุ้นและสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมภาครัฐ ซึ่งถูกตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2545 โดยหนึ่งในเครื่องมือคือ การคิดเชิงออกแบบ หน่วย MindLab ตั้งอยู่ภายใต้กระทรวงพาณิชย์ (Ministry of Business Affairs) แต่ก็ช่วยจัดกิจกรรมการคิดเชิงออกแบบให้หน่วยงานอื่น เช่น กรมสรรพากรและกระทรวงแรงงานที่ต้องการยกระดับประสิทธิภาพของผู้ประกอบการและพนักงานในการติดต่อภาครัฐ

ตัวอย่างภารกิจของ Mind Lab: การลดความยุ่งยากในการจดทะเบียนธุรกิจ

โจทย์: ประมาณ 1 ใน 4 ของผู้ประกอบการใหม่กรอกรหัสอุตสาหกรรม (Industry Code) ไม่ถูกต้องในการจดทะเบียนธุรกิจผ่านระบบออนไลน์ ส่งผลให้การวางแผนและการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ ผิดพลาดไปด้วย เช่น หน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องอาหารปลอดภัย ลงตรวจเยี่ยมธุรกิจที่ไม่เกี่ยวข้องกับอาหาร

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

ขั้นที่ 1 และ 2 การสำรวจและจัดกลุ่มปัญหา

พบว่าผู้ประกอบการหลายรายไม่ทราบว่าประเภทธุรกิจของตนตรงกับรหัสอุตสาหกรรมใดและไม่เข้าใจคำอธิบายต่าง ๆ บนเว็บไซต์ ซึ่งเป็นภาษาราชการ

การตั้งคำถามต่อความคิดเดิม: เจ้าหน้าที่หน่วยงานกำกับดูแลธุรกิจที่คิดว่าการกรอกรหัสน่าจะใช้เวลาไม่เกิน 10 นาที แต่ผู้ประกอบการบางรายใช้เวลา 1 วันเต็มในการขอข้อมูลจากหน่วยงานราชการ 3 แห่ง

ขั้นที่ 3 การระดมความคิด

มีการระดมความคิดและเลือกแนวทางที่จะทำให้รหัสและคำอธิบายเข้าใจง่าย โดยเปลี่ยนภาษาราชการเป็นภาษาธุรกิจ

ขั้นที่ 4 การสร้าง ทดลองและปรับปรุงตัวแบบ

มีการพัฒนาเว็บไซต์ต้นแบบที่ผู้ประกอบการสามารถใช้ภาษาธุรกิจค้นหากรอกรหัสอุตสาหกรรมได้ หลังจากนั้นมีการนำเว็บไซต์นี้ไปทดสอบกับผู้ประกอบการและปรับปรุงหลายครั้งจนได้รูปแบบที่เป็นมิตรต่อการใช้งานของผู้ประกอบการ

ประโยชน์ที่ได้รับ

- ผู้ประกอบการเลือกรหัสอุตสาหกรรมได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องมากขึ้น
- หน่วยงานลดเวลาการตอบคำถามเกี่ยวกับรหัสอุตสาหกรรมลง และมีความผิดพลาดในการวางแผนน้อยลง
- ผลประเมินชี้ว่าการปรับปรุงนี้มีผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุน สูงถึง 118 ล้านบาท หรือ 21 เท่าของเงินลงทุนในระยะเวลา 3 ปีแรก

การทำการกิจกับ สำนักงาน ก.พ.ร.

ภารกิจเริ่มต้นธุรกิจร้านอาหารด้วยใบอนุญาตใบเดียว (Super License Sandbox)

สำนักงาน ก.พ.ร. ต้องการจะปรับปรุง “ประสบการณ์การขอใบอนุญาตของผู้ประกอบการธุรกิจร้านอาหาร” ให้รู้สึกง่าย สะดวก และรวดเร็ว โดยจะจัดทำ “ใบอนุญาตใบเดียวสำหรับการเริ่มต้นธุรกิจ” (Super License) จากปัจจุบันที่ผู้เปิดร้านอาหารต้องจดทะเบียนและขอใบอนุญาต 5-6 รายการเป็นอย่างน้อย และในบางกรณีอาจมากถึง 10-15 รายการ

กระบวนการคิดเชิงออกแบบ

การทำการกิจนี้มีการประยุกต์ใช้การคิดเชิงออกแบบ โดยผู้เชี่ยวชาญการคิดเชิงออกแบบจากบริษัท Lukkid ได้ช่วยจัดกิจกรรมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ตัวแทนจากหน่วยงานรัฐ ที่เกี่ยวข้องกับการจดทะเบียนและออกใบอนุญาตเข้าร่วม

ขั้นที่ 1 - 2 การสำรวจและการจัดกลุ่มปัญหา

พบว่าผู้ประกอบการมีประสบการณ์ที่แย่หลากหลายมิติมากกว่าแค่การจดทะเบียนและการขอใบอนุญาตจำนวนมาก ซึ่งอาจแบ่งออกมาเป็น 8 ประเภทบุคคลสมมติ

คุณรู้ เมื่อสาย

หาแหล่งข้อมูลที่ครบ และน่าเชื่อถือไม่เจอ

คุณรอนาน งานไม่ได้ทำ

รอเจ้าหน้าที่นาน

คุณทำไป ไร้คนตรง

อยากให้เจ้าหน้าที่มาตรง ว่าทำถูกหรือไม่ แต่ไม่มีใครมา

คุณมองการณ์ไกล

มองว่ากฎระเบียบล้าสมัย

คุณภาษาทางการเกิน

ไม่เข้าใจภาษาราชการ

คุณงงจิง

เจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลไม่ตรงกัน

คุณหนักยได้โต๊ะ

จ่ายเงินให้เจ้าหน้าที่ จะได้รับบริการเร็ว

คุณหวังพึ่ง หนึ่งเดียว

ไม่มีเจ้าหน้าที่คนอื่น ให้บริการแทนได้

ขั้นการสำรวจปัญหาช่วยให้คิดแตกประเด็นและมองเห็นปัญหารอบด้านมากขึ้นกว่าตอนแรกที่มองปัญหาเป็นเพียงการจดทะเบียนและการขอใบอนุญาตจำนวนมาก

ขั้นที่ 3-4 การระดมความคิดและการเลือกความคิดสำหรับการสร้างต้นแบบ

มีการระดมความคิดการแก้ไขปัญหอย่างหลากหลายมากกว่าการแก้ไขกฎหมาย และมีการร่วมกันเลือกความคิดที่น่าจะนำไปสร้างต้นแบบ ซึ่งอาจแบ่งเป็นสามแนวทาง

แนวทาง 1 การแก้ไขกฎหมาย

ตัวอย่างความคิดที่น่าจะนำไปสร้างต้นแบบ:
การยกเลิกใบอนุญาตบางใบ การลดแบบฟอร์มให้เหลือแบบฟอร์มเดียว และการตั้งศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ (One-stop service)

แนวทาง 2 การปรับปรุงคุณภาพการให้ข้อมูลและบริการ

ตัวอย่างความคิดที่น่าจะนำไปสร้างต้นแบบ:
การทำเว็บไซต์ราชการที่มีเนื้อหาครบที่เดียวและเข้าใจง่าย การทำให้ค้นเจอเว็บไซต์ดังกล่าวได้ง่าย และการทำระบบนัดหมายกับเจ้าหน้าที่

แนวทาง 3 การปรับปรุงระบบการทำงานระหว่างหน่วยงาน

ตัวอย่างความคิดที่น่าจะนำไปสร้างต้นแบบ:
การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่จะทำให้ไม่มีการขอข้อมูล และเอกสารซ้ำซ้อน

ขั้นการระดมความคิดช่วยให้คิดแตกประเด็นและมองเห็นว่าการยกระดับประสบการณ์ของผู้ประกอบการต้องมีการปรับปรุงเรื่องคุณภาพการบริการและการให้ข้อมูล ไม่ใช่แค่เรื่องการแก้กฎระเบียบและการลดขั้นตอนทำงานภายในหน่วยงานรัฐ

การทำภารกิจยังอยู่ในขั้นที่ 4 ซึ่งต้องนำความคิดไปแปลงเป็นต้นแบบที่มีรายละเอียดจับต้องได้ เช่น รูปแบบเว็บไซต์ที่อ่านเข้าใจง่าย และนำไปทดสอบกับผู้ประกอบการเพื่อรับคำติชมสำหรับการปรับปรุงต้นแบบต่อไป

การสะกิด (Nudge)

การสะกด (Nudge)

เครื่องมือทางนโยบายที่ชี้นำการเลือกและการปฏิบัติของประชาชนไปในทิศทางที่พึงประสงค์โดยประชาชนยังมีคงอิสระในการตัดสินใจเลือก การสะกดจะมีการออกแบบรูปร่างหน้าตาของสิ่งที่จะถูกเลือกและสิ่งแวดล้อมโดยรอบที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของคน โดยอาศัยความรู้และความเข้าใจในพฤติกรรมของคนอย่างลึกซึ้ง เช่น การนำเสนอข้อความเชิงบวกและลบ (Framing) หรือการกำหนดค่าตั้งต้น (Default settings) การสะกดจึงอยู่กึ่งกลางระหว่างการไม่แทรกแซงใดๆจากภาครัฐซึ่งเป็นการให้อิสระแก่คนอย่างเต็มที่และการบังคับด้วยกฎหมายที่มีบทลงโทษต่อพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ซึ่งเป็นการจำกัดอิสระของคน

ตัวอย่างนโยบายสะกด:

การลดความเลอะเทอะของห้องน้ำด้วยการติดรูปแมลงวันบนโถปัสสาวะ

ที่มา: Washingtonpost.com (2017).

ในช่วงต้นทศวรรษ 1990 ผู้บริหารของสนามบินสคิปโฮล ประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ตัดสินใจให้มีการติดรูปแมลงวันลงบนโถปัสสาวะ ซึ่งปรากฏว่าช่วยลดความเลอะเทอะจากการปัสสาวะนอกโถได้ถึงร้อยละ 80 และลดค่าใช้จ่ายการทำความสะอาดถึงร้อยละ 8

การติดรูปแมลงวันนี้เป็นการสะกดที่เข้าใจพฤติกรรมของผู้ใช้อย่างลึกซึ้ง โดยรูปแมลงวันไม่ได้ทำให้ผู้ใช้ตกใจกลัว ในขณะที่เดียวกันก็ทวนใจผู้ใช้ให้ปัสสาวะไปที่รูปแมลงวันตรงกลางโถ ตัวอย่างนี้สะท้อนให้เห็นว่าการสะกดนี้สามารถชี้นำพฤติกรรมของคนได้โดยไม่ต้องมีการบังคับใด อีกทั้ง ยังเป็นนโยบายที่มีต้นทุนต่ำแต่มีผลตอบแทนสูง

การตัดสินใจโดยอาศัยการสะกดวางอยู่บนแนวคิดพื้นฐานอย่างน้อย 3 ประการ

คนอาจตัดสินใจเลือกทำในสิ่งไม่สอดคล้องกับประโยชน์ต่อสังคมและเป้าประสงค์ของตนเองเนื่องจากการเอนเอียง (bias)

นโยบายการสะกดมีจุดมุ่งหมายที่ปรับพฤติกรรมไปในทางที่สอดคล้องกับประโยชน์ของสังคมและคนตัดสินใจเอง

ปัจเจกชนยังมีอิสระในการเลือกทางที่แตกต่างจากการชี้แนะได้

การเอนเอียงในการตัดสินใจของคุณ (Behavioral bias)

คนมีระบบการคิดตัดสินใจสองแบบ

ระบบคิด แบบที่ 1

การคิดอย่างฉับไวเป็นการคิดอย่างรวดเร็วภายในระยะเวลาอันสั้น โดยใช้เครื่องมือทางความคิด (heuristic) เพื่อให้ได้ผลลัพธ์อย่างรวดเร็ว เป็นการคิดที่เราใช้บ่อยในชีวิตประจำวันและเป็นระบบที่ใช้พลังงานความคิดไม่มาก *เช่น เรามักเลือกซื้อสินค้าโดยเลือกยี่ห้อที่จำได้หรือเลือกตามคำแนะนำของคนที่น่าเชื่อถือไม่ได้เปรียบเทียบคุณสมบัติทุกยี่ห้ออย่างละเอียด*

ระบบคิด แบบที่ 2

คือการคิดไตร่ตรองอย่างถี่ถ้วนด้วยการเปรียบเทียบประโยชน์และต้นทุนของทางเลือกต่างๆ *เช่น วางแผนการลงทุนของธุรกิจ*
ระบบคิดนี้มีข้อดีที่เน้นความรอบคอบ แต่มีข้อเสียที่ต้องใช้พลังงานความคิดสูงในการตัดสินใจหนึ่งเรื่อง

ในโลกปัจจุบันที่มีข้อมูลท่วมท้นและมีเรื่องต้องตัดสินใจมหาศาล เราไม่สามารถประมวลผลข้อมูลทั้งหมดและตัดสินใจได้ด้วยระบบคิดแบบที่ 2 เราจึงพยายามหลีกเลี่ยงการใช้ความคิดที่ล้นเกินและใช้การคิดระบบที่หนึ่งแทนเพราะใช้พลังงานการคิดไม่สูง แต่ก็มักทำให้เกิดการเอนเอียงและการตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ ตัวอย่างเช่น

อคติจากการหลีกเลี่ยงการใช้ความคิดที่ล้นเกิน (Cognitive overload)

เรามักเลือกทำสิ่งที่ยากหรือสะดวกมากกว่าเพราะสมองสามารถประมวลผลข้อมูลได้จำกัด เช่น เรามักกดยินยอมให้เว็บไซต์เก็บข้อมูลส่วนตัวของเราได้ โดยไม่อ่านนโยบายความเป็นส่วนตัวที่มีข้อความจำนวนมากและเข้าใจยาก

อคติการให้คุณค่ากับปัจจุบันมากเกินไป (Present bias)

เรามักจะเลือกให้ค่ากับสิ่งที่จะได้ในทันทีมากกว่าการอดทนรอคอย เช่น เรามักซื้อของที่ยากได้ในปัจจุบันที่ทำให้มีความสุขทันที แต่ทำให้การออมเงินสำหรับการเกษียณไม่เป็นไปตามแผนที่เราวิเคราะห์อย่างถี่ถ้วน

อคติการเชื่อตามข้อมูลที่นึกได้ (Availability bias)

เรามักจะตัดสินใจตามข้อมูลที่เรารับรู้บ่อย หรือนึกออกได้ทันที เช่น ข่าวมักจะนำเสนออุบัติเหตุทางเครื่องบินตกมากกว่าข่าวอุบัติเหตุทางรถยนต์ เราจึงเข้าใจว่าการนั่งเครื่องบินมีโอกาสเจออุบัติเหตุมากกว่า ทั้งที่ทางสถิติแล้วอุบัติเหตุทางเครื่องบินมีโอกาสเกิดน้อยกว่า

เครื่องมือการสะกด

จากความเอนเอียงด้านพฤติกรรมของคนข้างต้น เราสามารถออกแบบการสะกดที่ชี้้นำให้คนเลือกและมีพฤติกรรมไปทางที่พึงประสงค์ โดยอาศัยเครื่องมือประเภทต่างๆ เช่น

เครื่องมือการตั้งค่าเริ่มต้น (Default setting)

คนจะไม่เปลี่ยนค่าเริ่มต้นด้วยหลายเหตุผล เช่น ใช้สมารถกับการคิดเรื่องอื่นที่สำคัญกว่า ณ ขณะนั้นและมองว่าค่าเริ่มต้นเป็นการแนะนำจากผู้ตั้งค่าที่น่าจะมีความเชี่ยวชาญ เช่น การตั้งค่าเริ่มต้นของเครื่องพิมพ์ให้พิมพ์กระดาษหน้า-หลัง แทนการพิมพ์หน้าเดียว ซึ่งปรากฏว่าทำให้คนพิมพ์กระดาษหน้าหลังเพิ่มขึ้นทำให้ประหยัดกระดาษมากขึ้น

เครื่องมือการให้ข้อมูลที่ง่าย (Simplification)

คนมักหลีกเลี่ยงความยุ่งยากและความซับซ้อนและเลือกทำในสิ่งที่เรียบง่าย เช่น เรามักจะเลือกเข้าเว็บไซต์ที่อยู่อันดับต้นของการค้นหาหรือมีหน้าตาที่สวยงามมากกว่าเว็บไซต์ที่อยู่หน้าท้ายๆหรือเต็มไปด้วยตัวอักษร

เครื่องมือการนำเสนอ (Framing effect)

คนมักจะหลีกเลี่ยงการสูญเสียและเลือกสิ่งที่ไม่เกิดการสูญเสีย เช่น คนส่วนใหญ่เลือกซื้อเนื้อวัวที่ตัดป้ายเนื้อแดง (lean meat) 75% มากกว่าป้ายที่บอกว่ามีไขมัน (fat) 25 %

การสะกิด (Nudge) ในภาครัฐ

เห็นความสำคัญของการเข้าใจพฤติกรรมของประชาชนในการออกแบบนโยบาย

เรียนรู้พฤติกรรมของประชาชนโดยทดลองนโยบายกับกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปใช้ในวงกว้าง

มีเครื่องมือทางนโยบายที่นุ่มนวลและให้อิสระแก่พลเมือง ไม่ใช่การสั่งการ

ให้อิสระแก่พลเมืองที่อาจเลือกทำสิ่งที่แตกต่างการชี้แจงของภาครัฐได้ โดยไม่มีการลงโทษ

เห็นความสำคัญการออกแบบบริการและการสื่อสารกับประชาชน ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการลงโทษ

เช่น การปรับเนื้อหาในเว็บไซต์ราชการให้อ่านเข้าใจง่ายและการปรับให้การลงทะเบียนใช้บริการของภาครัฐเป็นอัตโนมัติหรือมีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก

เหตุใดการสะกิดบางครั้งไม่ได้ผล และควรทำอย่างไร

เหตุผลหนึ่งคือนโยบายสะกิดที่ได้ผลมาจากสังคมหนึ่งอาจไม่ได้ผลกับอีกสังคม เพราะคนในแต่ละสังคม มีความเชื่อและค่านิยมแตกต่างกัน ผู้ออกแบบการสะกิดต้องเข้าใจพฤติกรรมของคน และต้องมีการทดลองแล้วเรียนรู้พฤติกรรมของประชาชนต่อไป

อีกเหตุผลหนึ่งคือคนได้คิดอย่างถ่องแท้แล้วไม่ต้องการทำตามพฤติกรรมที่ภาครัฐชี้แนะ ในกรณีนี้ ภาครัฐไม่ควรพยายามชี้นำด้วยการบิดเบือนข้อมูล ต้องกลับมาทบทวนพฤติกรรมที่ชี้แนะว่า สมเหตุสมผลหรือไม่ หากเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์และส่งผลเสียต่อผู้อื่นชัดเจน ต้องกลับมาทบทวนความสมเหตุสมผลในการชี้นำพฤติกรรมดังกล่าว

ตัวอย่าง: การจัดตั้งหน่วยการสะกด ในประเทศสหราชอาณาจักร

ในปี ค.ศ. 2010 รัฐบาลสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งหน่วยศึกษาพฤติกรรมเชิงลึก (The Behavioral Insight Team: BIT) หรือเรียกย่อว่า “หน่วยสะกด” (Nudge Unit) ขึ้นทำหน้าที่ในการสร้างองค์ความรู้ด้านพฤติกรรมของคนสำหรับการออกแบบนโยบาย หน่วยสะกดนี้อยู่ภายใต้สำนักนายกรัฐมนตรี และช่วยออกแบบนโยบายให้กับหน่วยงานอื่นทั้งในระดับรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น รวมไปถึงองค์การกุศลเพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากร

ปัจจุบัน หน่วยสะกดได้เปลี่ยนรูปแบบองค์กรเป็นบริษัทเพื่อสังคมและทำงานออกแบบนโยบายสะกดให้แก่ประเทศต่างๆ มากกว่า 31 ประเทศทั่วโลก โดยมีโครงการที่เสร็จสิ้นและกำลังดำเนินการรวมกันทั้งในและนอกสหราชอาณาจักรประมาณกว่า 700 โครงการ

หน่วยสะกดมีหลักการออกแบบการสะกดที่เรียกว่า “EAST” ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการพร้อมตัวอย่างดังนี้

การทำให้ง่าย (Make it Easy): การตั้งค่าเริ่มต้นและการลดความซับซ้อนของขั้นตอนต่างๆ ช่วยให้คนเลือกการกระทำที่พึงประสงค์ คนชอบทำสิ่งที้ง่าย

ตัวอย่าง: การกำหนดให้พนักงานของบริษัทขนาดใหญ่เข้าสู่กองทุนสำรองเลี้ยงชีพโดยอัตโนมัติหลังทำงานเป็นระยะเวลา 6 เดือนเพิ่มสัดส่วนการเข้าร่วมเป็นร้อยละ 83 จากเดิมที่ร้อยละ 61 ซึ่งเป็นการเพิ่มการออมสำหรับชีวิตหลังการเกษียณ

การทำให้น่าสนใจ (Make it Attractive): การดึงดูดความสนใจหรือทวนใจ โดยการใช้ภาพ สีหรือข้อความ

ตัวอย่าง: การแบนภาพพรกนต์ของเจ้าของรถที่ยังไม่ได้จ่ายภาษีทะเบียนรถยนต์เข้าไปในจดหมายแจ้งเตือนทวนใจเจ้าของรถได้เป็นอย่างดี ซึ่งทำให้มีการจ่ายภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่าการแจ้งเตือนปกติ โดยอัตราการจ่ายเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 49 จากระดับเดิมที่ร้อยละ 40

การอาศัยบรรทัดฐานสังคม (Make it Social): การทำให้รู้ถึงพฤติกรรมของคนส่วนใหญ่จะจูงใจให้คนทำตามเพราะคนมักทำตามคนส่วนใหญ่

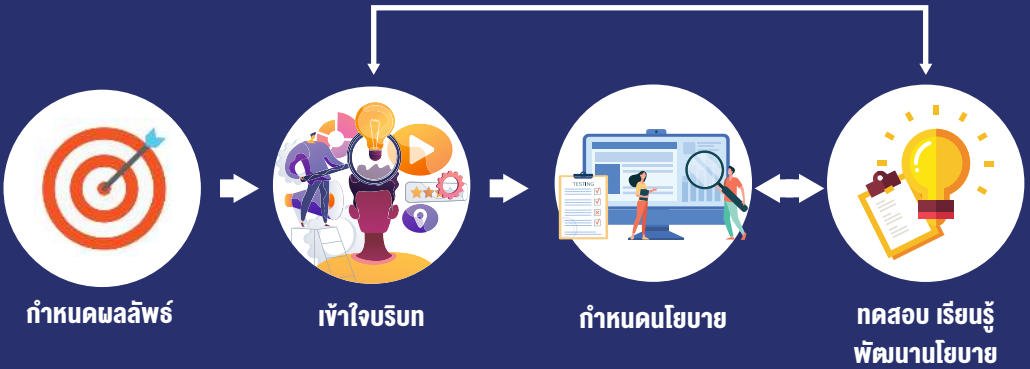
ตัวอย่าง: การส่งจดหมายแจ้งเตือนที่มีข้อความว่า “9 ใน 10 ของคนในสหราชอาณาจักรชำระภาษีตรงเวลา คุณเป็นคนส่วนน้อยที่ยังไม่ชำระ” ช่วยเพิ่มอัตราการชำระภาษีประมาณร้อยละ 5 เมื่อเทียบกับการแจ้งเตือนปกติ

การเตือนให้รู้เวลาและถูกจังหวะ (Make it Timely): การแจ้งเวลาที่จะต้องทำ จะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนพฤติกรรมเพราะคนมักตัดสินใจในช่วงเวลาสำคัญ

ตัวอย่าง: การส่งข้อความแจ้งเตือนแก่ลูกหนี้ 10 วันก่อนวันที่เจ้าหน้าที่ศาลจะไปหาที่บ้าน สามารถเพิ่มปริมาณเงินที่เก็บจากลูกหนี้ได้ถึงสองเท่า

กระบวนการทวงนโยบายการสะทิด/องค์ประกอบสำคัญ

การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการ

ระบุพฤติกรรมที่ต้องการจะเปลี่ยนพร้อมทั้งวิธีการวัดผลลัพธ์

การเข้าใจบริบท

ศึกษาพฤติกรรมของประชาชนและสภาพแวดล้อมเพื่อมองว่าจุดใดที่จะเข้าไปแก้ไข

การพัฒนาโยบายการสะทิด

ใช้หลักการ EAST ออกแบบนโยบายการสะทิดแบบต่างๆ

การทดสอบ เรียนรู้ และปรับนโยบาย

ทดลองนโยบายสะทิดแบบต่างๆ และนำผลลัพธ์ไปปรับปรุงนโยบาย

ภารกิจกับกรมสรรพากร

1. ภารกิจสะกิดคนไทยให้ยื่นภาษีตรงเวลาและเข้าสู่ระบบภาษี

การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการและการเข้าใจบริบท

กรมสรรพากรมีเป้าหมายที่ลดจำนวนผู้เสียภาษียื่นแบบภาษีล่าช้ากว่ากำหนดและดึงให้ร้านค้าผู้ประกอบการภาษีเข้ามายื่นแบบภาษีมากขึ้น และตัดสินใจที่จะทดลองการสะกิดเปลี่ยนพฤติกรรมด้วยการส่งจดหมายแจ้งเตือนแทนการเพิ่มบทลงโทษสำหรับการยื่นภาษีล่าช้าและการส่งเจ้าหน้าที่ลงตรวจร้านค้าผู้ประกอบการ

การพัฒนานโยบายสะกิด

ในการทำภารกิจนี้ มีการออกข้อความในจดหมายแจ้งเตือนโดยประยุกต์ใช้หลักการ EAST ซึ่งมีทั้งหมด 4 รูปแบบหลักคือ

ภาพการใช้หลักการ EAST กับการออกแบบจดหมาย

- **ข้อความที่อ่านง่าย:** แจ้งกำหนดเวลาที่ต้องยื่นแบบภาษีและวิธีการ
- **ข้อความที่ดึงดูดใจ/กวนใจ แบบเน้นความรับผิดชอบ:** แจ้งว่าการเสียภาษีเป็นหน้าที่ของพลเมือง
- **ข้อความที่ดึงดูดใจ/กวนใจ แบบเน้นการป้องปราม:** แจ้งว่ากรมสรรพากรตรวจพบรายได้หรือแจ้งว่ามีบทลงโทษหากยื่นแบบภาษีไม่ตรงเวลา
- **ข้อความที่อ้างอิงบรรทัดฐานสังคม:** แจ้งว่าผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ได้ยื่นแบบภาษีแล้ว

การทดสอบ เรียนรู้และปรับนโยบาย

กรมสรรพากรจะทดสอบจดหมายแจ้งเตือนแบบต่างๆ ไปยังกลุ่มตัวอย่างประมาณ 27,000 คน และวัดผลลัพธ์ว่าข้อความใดเปลี่ยนพฤติกรรมได้มากที่สุด

2.ภารกิจเพิ่มการเปิดใช้งานบริการการชำระภาษี หัก ณ ที่จ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-WHT)

การกำหนดผลลัพธ์ที่ต้องการและการเข้าใจบริบท

กรมสรรพากรตั้งเป้าหมายที่จะเพิ่มการเปิดใช้งานบริการการชำระภาษี หัก ณ ที่จ่ายด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-withholding tax: e-WHT) ซึ่งในปัจจุบัน มีบริษัทที่เปิดใช้งาน 1 พันรายจากเป้าหมาย 1 หมื่นราย

ปัญหาที่พบ

คือการให้ข้อมูลที่ไม่ดึงดูดความสนใจของบริษัทและการเปิดใช้งานที่ยังมีขั้นตอนยุ่งยาก

e-WHT คืออะไร

e-WHT เป็นระบบบริการที่บริษัทนำส่งภาษี ได้ทันทีพร้อมกับการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่ ลูกจ้างผ่านธนาคารซึ่งข้อมูลการเสียภาษี และหลักฐานต่างๆจะปรากฏขึ้นในระบบข้อมูล ของกรมสรรพากรโดยอัตโนมัติ บริษัทผู้จ้าง และลูกจ้างผู้เสียภาษีจึงไม่ต้องมีการะต้นกุน ในการออกและเก็บเอกสารในการนำส่ง

ข้อดีของ e-WHT

กรมสรรพากร ผู้ว่าจ้างและ ผู้ถูกจ้างสามารถเข้าดูข้อมูล ภาษีหัก ณ ที่จ่ายของตน ผ่านระบบของกรมสรรพากรได้

ไม่มีการออกและเก็บเอกสาร หลักฐานทางกฎหมาย

ภาพการใช้หลักการ EAST กับการออกแบบเว็บไซต์

การทำให้ง่าย

จัดข้อมูลให้เข้าใจง่ายและชัดเจน

E A

การนำเสนอที่ดึงดูด

บอกประโยชน์ชัดเจน
บอกว่าการเปิดใช้งานทำได้เร็ว

การอาศัยบรรทัดฐานสังคม

บอกว่ามีบริษัทหลายแห่งใช้แล้วได้ประโยชน์

S T

การสื่อสาร ณ เวลาที่เหมาะสม

ขอเปิดใช้งานได้ทันที

การพัฒนานโยบายสะกิด

ในการทำการกิจ มีการออกแบบหน้าเว็บไซต์ใหม่สำหรับการให้ข้อมูลและการเปิดใช้งาน e-WHT โดยประยุกต์ใช้หลักการ EAST ดังนี้

- **การให้ข้อมูลที่เข้าใจง่าย ไม่สับสน:** ทำหน้าเว็บไซต์ที่รวมข้อมูลบริการของ e-WHT ไว้ที่เดียวและใช้ข้อความที่สั้นกระชับ
- **การเน้นข้อความดึงดูดใจ:** ทำให้อวดีของ e-WHT เด่นชัดอย่างการลดต้นทุนการเก็บเอกสาร
- **การใช้อิทธิพลทางสังคม:** ใส่ความคิดเห็นของผู้ใช้งานต่อบริการนี้
- **การทำให้เปิดใช้งานได้ทันที:** สร้างช่องทางให้ผู้สนใจเปิดใช้งานได้ทันที ไม่ต้องมีขั้นตอนเพิ่มเติม

ภาพตัวอย่างหน้าเว็บไซต์ e-WHT ที่ออกแบบให้กรมสรรพากร

การทดสอบ เรียนรู้และปรับนโยบาย

การทำการกิจนี้มีแผนที่จะออกแบบหน้าเว็บไซต์แบบต่างๆและวัดผลว่าแบบใดที่ดึงดูดและเพิ่มการใช้เปิดใช้งาน e-WHT ได้มากที่สุด และนำผลดังกล่าวมาปรับปรุงการออกแบบหน้าเว็บไซต์

ภาคผนวก

การให้คะแนนขีดความสามารถของภาครัฐไทย

สูตรการคิดคำนวณ

คะแนนด้านเศรษฐกิจ: ใช้คะแนนความสามารถในการแข่งขันของ WEF

คะแนนด้านคุณภาพสิ่งแวดล้อม: ใช้คะแนนของ Environmental Performance Index

คะแนนด้านสาธารณสุข: ใช้คะแนนจาก Global Competitiveness Index

คะแนนด้านการกำกับตลาดสินค้า: ใช้คะแนนจาก Global Competitiveness Index

คะแนนด้านนวัตกรรม: ใช้คะแนนจาก Global Competitiveness Index

คะแนนการลดความยากจน =

$100 - \text{สัดส่วน (คนใต้เส้นความยากจน + คนจนในมิติต่างๆ + คนเสี่ยงจนในมิติต่างๆ)}$
โดยใช้ข้อมูลจาก Human Development Index ของ UNDP

คะแนนการกระจายรายได้ =

$100 - 100 \times (\text{ค่า Gini ของประเทศ} - \text{ค่า Gini ต่ำสุด}) / (\text{ค่า Gini สูงสุด} - \text{Gini ต่ำสุด})$
โดยใช้ข้อมูลจาก Human Development Index ของ UNDP

คะแนนการกระจายความมั่งคั่ง =

$100 - 100 \times (\text{ค่า Gini ของประเทศ} - \text{ค่า Gini ต่ำสุด}) / (\text{ค่า Gini สูงสุด} - \text{Gini ต่ำสุด})$
โดยใช้ข้อมูลจาก Global Wealth Report ของ Credit Suisse

หลักการวิธีคิดคะแนน

หลักวิธีการคิดคะแนนการลดความยากจนคือการให้ประเทศที่ไร้ความยากจนมีผลคะแนน 100 เต็มและประเทศอื่นมีผลคะแนนลดลงไปตามสัดส่วนคนจน เช่น หากประเทศไทยมีจำนวนคนจนประมาณร้อยละ 10 ของประเทศทั้งหมด ประเทศนี้ก็จะมียผลคะแนนการลดความยากจนเป็น 90 คะแนน

หลักวิธีการคิดคะแนนการกระจายรายได้และความมั่นคงคือการพิจารณาผลงานกระจายรายได้และความมั่นคงของประเทศ โดยเปรียบเทียบกับประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำสูงสุดและต่ำสุด

- ค่า Gini คือดัชนีวัดความเหลื่อมล้ำ ค่าสูงเท่ากับความเหลื่อมล้ำสูง
- (ค่า Gini สูงสุด – Gini ต่ำสุด) คือช่องว่างผลงานระหว่างประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดและประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสุด
- (ค่า Gini ของประเทศ – ค่า Gini ต่ำสุด) คือช่องว่างผลงานระหว่างประเทศและประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำต่ำสุด
- ถ้าประเทศมีการกระจายรายได้ดีที่สุด ก็จะมี (ค่า Gini ของประเทศ – ค่า Gini ต่ำสุด) เท่ากับศูนย์ ซึ่งการคิดคำนวณตามสูตรให้คะแนนเท่ากับ 100 เต็ม

ถ้าประเทศมีการกระจายรายได้แย่งลงมาเรื่อยๆ ก็จะมี (ค่า Gini ของประเทศ – ค่า Gini ต่ำสุด) มากกว่าศูนย์และเพิ่มขึ้นเข้าใกล้ (ค่า Gini สูงสุด – Gini ต่ำสุด) มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งการคิดคำนวณตามสูตรให้คะแนนน้อยกว่า 100 และลดลงเรื่อยๆ ถ้าประเทศมีการกระจายรายได้แย่งที่สุด (ค่า Gini ของประเทศ – ค่า Gini ต่ำสุด) จะมีค่าเท่ากับตัวหาร (ค่า Gini สูงสุด – Gini ต่ำสุด) ซึ่งการคิดคำนวณตามสูตรให้คะแนนเท่ากับ 0

บรรณานุกรม

กิริตพงษ์ แบนวาลี และสลัสธร ทองมินสุข (2563). กฎหมายในฐานะชุดคำสั่งของประเทศ. รายงานที่ตีอาร์ไอ ฉบับที่ 172. มกราคม 2563. เข้าถึงได้ที่ <https://tdri.or.th/wp-content/uploads/2021/01/wb172.pdf>

ธนาคารโลก (2564). รายงานตามติดเศรษฐกิจไทย เส้นทางสู่การฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ. เข้าถึงได้ที่ https://documents1.worldbank.org/curated/en/652021626180833341/pdf/Executive-Summary.pdf?fbclid=IwAR1m6A969mceJLCdldzZ_Qa_OKVJPzptfJ8ucL8-eUDKJOHOe69FmeH3VcM

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2563). โครงการสู่ยุทธศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจไทยในโลกหลังโควิด-19 และบทบาทของภาคอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม.

สมเกียรติ ตังทังวานิชย์ (2563). อะไรจะเปลี่ยนไป...เมื่อไทยกลายเป็นสังคมอายุยืน?. รายงานที่ตีอาร์ไอ ฉบับที่ 152. พฤษภาคม 2562. เข้าถึงได้ที่ <https://tdri.or.th/2019/08/what-will-change-when-thailand-becomes-a-longevity-society/>

Bason, C. (2017). *Leading public design: Discovering human-centred governance*. Policy Press.

Behavioural Insights Team (2014). EAST. Four Simple Ways to Apply Behavioural Insights. Available from: https://www.behaviouralinsights.co.uk/wp-content/uploads/2015/07/BIT-Publication-EAST_FA_WEB.pdf

Carstensen, H. V., & Bason, C. (2012). Powering collaborative policy innovation: Can Innovation Labs Help. *The Innovation Journal: The Public Sector Innovation Journal*, 17(1), 1-26.

Christopher Ingraham. "What's a urinal fly, and what does it have to with winning a Nobel Prize?". *The Washington post*. October 9, 2017. Accessed September 1, 2021. <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2017/10/09/whats-a-urinal-fly-and-what-does-it-have-to-with-winning-a-nobel-prize/>

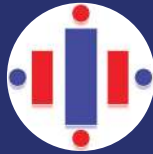
Eileen Yu (2019). Singapore Expands Test Site for Autonomous Vehicles. Available from: <https://www.zdnet.com/article/singapore-expands-test-site-for-autonomous-vehicles/>

Fukuyama, F. (2004). *State-Building: Governance and World Order in the 21st Century*. Cornell University Press.

Mindlab (2012). *Mindlab Result Report 2011-2012: from Insight to Change*. Available from <https://www.yumpu.com/en/document/read/6502001/from-insight-to-change-mindlab>

PEMANDU Associate (2017). "Lab and 3ft Implementation Program". September 18, 2017. เรียกดูจาก <https://www.slideshare.net/caribank/lab-and-3ft-implementation-program>

Sabel, C., & Jordan, L. (2015). *Doing, Learning, Being: Some Lessons Learned from Malaysia's National Transformation Program*. Competitive Industries and Innovation Program, World Bank, Washington, DC.

TDRI